

TAJNI ZAČIN

ČASOPIS ZA
NEGOVANJE
DUHOVNE KULTURE

FILOSOFIJA PLANINARENJA

LONČIĆ ZA MILOSTINJU
DO UT DEUS (DAJEM, DA DAŠ)

MORALNO SAMOVASPITANJE

ŠTA SE DESILO SA IDEJOM (DRUŠTVENOG)
NAPRETKA?
RAD U SAMOĆI SA SAMIM SOBOM

UVEK TREBA IMATI PLAN B

TI NIŠTA NE RAZUMEŠ
DRVO ŽIVOTA

THOTH - SEDAM ZAKONA ISTINE

ČUJ ČOVEČE
PAR STARIH CIPELA

SVETLOST I TAMA

MOLITVA BOGU
MAGIČNO SEME ZAJEDNICE

BR0J 13

20
23

SADRŽAJ

- FILOSOFIJA PLANINARENJA -
Dejan Ćirić
- LONČIĆ ZA MILOSTINJU -
Autor nepoznat
- DO UT DES - DAJEM, DA DAŠ (3) -
Momo Cvijović
- MORALNO SAMOVASPITANJE -
Bendžamin Frenklin
- ŠTA SE DESILO SA IDEJOM (DRUŠTVENOG) NAPRETKA? -
Jevđenije Đokić
- RAD U SAMOĆI SA SAMIM SOBOM -
Autor nepoznat
- UVEK TREBA IMATI PLAN B -
Vladimir Đurić
- TI NIŠTA NE RAZUMEŠ -
Autor nepoznat
- DRVO ŽIVOTA (3) -
Nebojša Nikolić
- THOTH - SEDAM ZAKONA ISTINE -
Autor nepoznat
- ČUJ ČOVEČE -
Dragoslav S. Tomović
- PAR STARIH CIPELA -
Autor nepoznat
- SVETLOST I TAMA -
Dr vet.med, Vladimir Terzin
- MOLITVA BOGU -
Voltaire
- MAGIČNO SEME ZAJEDNICE -
Dragan Đurić

STRAH - Halil Džubran

*Kaže se da pre ulaska u more
reka drhti od straha.*

*Osvrće se na put kojim je prošla,
s vrhova planina,
duga vijugava cesta koja je prelazila šume i sela.*

*A ispred sebe,
ona vidi okean tako golem,
ako bi ušla čini se
da nema ništa više nego da zauvek nestane.*

*Ali drugog načina nema.
Reka se ne može vratiti.
Niko se ne može vratiti.
Vratiti se je nemoguće.*

*Reka treba da preuzme rizik
ulaska u okean
jer će samo tada strah nestati,
jer samo tada će reka znati
da neće nestati u okeanu,
već će okeanom postati.*

...Imamo li STRAHA dragi prijatelji...?

Naravno da strahujemo, nema čoveka koji se nečega ne boji. Strah je urođena ljudska emocija. Strah je emocija koja je izazvana nenadanim, iznenadnim promenama, razlog za izlazak iz zone komfora. Strah je najpre od smrti. Strahovanje od neizvesnosti je danas možda najrasprostranjenije. Uglavnom koren svakog straha, rekli bismo stoji u neznanju. Ne znamo šta je smrt..., ne znamo šta donosi sutra... Nekada su se naši preci plašili vatre, novih naučnih pronalazaka (voza, automobila, struje...). Svaki strah ćemo odagnati saznavanjem i upoznavanjem sa korenom problema i hvatanjem u koštac sa njim. Tako nastaje HRABROST.

Prema rečima profesora Danijela Putmana: ...HRABROST podrazumeva nameran izbor u suočavanju sa bolnim ili strašnim okolnostima zarad dostojnog cilja. Ako postanemo svesni korena straha i ohrabrimo se da ga otklonimo, možemo reći da smo hrabri, ali i probuđeni. Tada postajemo svesni svoje istinske snage i moći da na nešto utičemo, da nešto uradimo, bez obzira na šta se to odnosilo. Ako su nam uskraćena saznanja ili prave informacije o problemima koji nam se događaju: nama lično ili kolektivno - društvu, naša je dužnost da se izborimo za istinite informacije i saznanja, kako bismo razborito rešili nastale probleme, bez straha od posledica koje mogu da se dogode.

Moramo izaći iz svoje ZONE KOMFORA i poći u susret promenama, izazvati ih i pokazati da naš život vredi više - NAJVIŠE...! TO MORAMO URADITI MI, kako bismo bez sramote i slobodno gledali u lice našu decu, koja sa poverenjem gledaju u nas, kao i zbog naših predaka koji su rešavali složenije životne probleme i po cenu sopstvenih života. Na kraju, ili na početku, moramo to uraditi zbog nas samih, jer: "Čast i bruka žive dovijeka..." ...SAMO HRABRO!

Sa Vama u pobedi razuma, Branislav Denis Božović i Dragan Đurić

Dejan Ćirić

FILOSOFIJA PLANINARENJA

NULTA TEZA

Peripatetičari su bili Aristotelovi učenici, koji su do saznanja uglavnom dolazili kroz razgovor, šetajući sa svojim učiteljem po Liceju ili okolini. Grčki izraz peripatetikos odnosi se na „ljude koji hodaju...” Kada se uzme u obzir da planinari najviše šetaju od svih ljudi na svetu i još su u stalnom dosluhu sa najvećom učiteljicom – Prirodom, znači da imaju besprekorne uslove i mogućnost da se razvijaju, ako ne u filozofe po obrazovanju, onda da bar steknu takav pristup životu, radu i planinarenju - što je čak i mnogo važnije.

1. TEZA

Najbolji izvori spoznaje i samopouzdanja leže u stalnom opštenju, neposrednom odnosu i neprestanoj razmeni. Sokrat nije odlazio u okolinu Atine, jer je mislio da ga drveće ne može ničemu naučiti i zbog toga je najviše voleo da na Agori razgovara i tako sa ljudima zajedno dolazi do saznanja. Međutim, ovakav pristup je polovičan, jer je lišen celovite slike i svih neophodnih spoljnih nadražaja koje nam Priroda pruža. Ako ne opštimo sa Prirodom i u Njoj, to znači da se odričemo polovine znanja i samopouzdanja, jer ne uči se samo od ljudi i ne razgovara se samo rečima.

2. TEZA

U jednu od najvažnijih životnih veština bi mogla da se ubroji i sposobnost da spoznamo svoje granice i prosto nađemo mir u činjenici da ograničenja postoje, a ne da se satiremo u pokušajima i stalno se nepotrebno koprcamo oko njih. Ako u pogledu spoznaje granica postoji savršena učiteljica, onda je to Priroda – Divljina – Planina, koja višestruko nagrađuje pažljive, krotke i strpljive, a opominje gorde, sujetne i brze. Ovi prvi o granicama ne razmišljanju, ne vide ih i ne osećaju ih kao neke prepreke koje treba savladati, dok su drugima stalno pred očima i u mislima „zidovi” koje treba preći... Prvi kroz planinu prolaze kao deca kroz igru, a drugi kao ratnici kroz bitku.

3. TEZA

Ponekad se desi da satima hodamo po kiši i da nema mesta da se sklonimo, niti to želimo. Uz to, neretko se desi da se u isto vreme krećemo kroz gustu travu, pa nas vlaga skoli sa svih strana. Isto tako, desi se da uđemo u nisku oblačnost/maglu pa izgubimo vidik, a ponekad i orijentaciju. I šta se dešava: ne uzbuđujemo se zbog kiše, ne ljutimo se zbog magle. Kiša pada i proći će bez obzira da li smo mi ispod oblaka, a magla stoji i razići će se bez obzira da li nam smeta ili ne. Sve je to izvan naše volje, postojanja ili uticaja. Mislite o planinskoj kiši, rosnoj travi i magli kad sledeći put uđete u gradsku gužvu, red kod lekara, ili kad nakratko morate među ljude sa kojima nemate ničega zajedničkog.

4. TEZA

Sasvim je opravdana navika i potreba ljudi da sebi i drugima postavljaju pitanje smisla, svrsishodnosti, pa i koristi od nekog čina i napora. Takvo pitanje se ponekad naziva filozofija, ali ne akademska. Ako izuzmemo koristi za telesno i mentalno zdravlje, planinarenje možemo da uporedimo sa posmatranjem neke Klimtove slike i slušanjem Bahove muzike. Ni od jednog, ni drugog nemamo neku opipljivu korist, ali smo spremni da za to odvojimo mnogo vremena, pa i novca. Ni

od hodanja po planini nemamo neku neposrednu korist, ali sve ostalo što radimo, mislimo, ciljamo i želimo nikada ne bi bilo tako dragoceno, temeljno, upečatljivo, plemenito i lepo, da nije planinskih vrhova, dolina, klanaca, šuma, potoka, stena, livada, jezera...

5. TEZA

Koristimo lift da bismo prešli nekoliko spratova, gradski prevoz kako bismo prešli nekoliko stanica...Ovoga se često setim kad pređem desetak kilometara da bih došao do izvora i uživao u svakom svežem gutljaju, ili nekoliko desetina da bih se okupao u reci najobičnijim sapunom, presvukao u čisto rublje i pojeo tanjir tople supe. Posle celodnevnog hodanja po Planini, svaki zalogaj najjednostavnijeg jela je dragoceniji i ukusniji od najskupljeg ručka, svaka vreća za spavanje na livadi u šatoru, dragocenija je i udobnija od kreveta u najskupljem hotelu...

6. TEZA

Mnogi ljudi tvrde da se u planinu ne ide sam. Kad malo bolje razmislim – i to je moguće, a ponekad i poželjno, ali tek kad se usiljeno "osvajanje" vrhova i varljiva pobjeda nad Prirodom, ili samim sobom, ne pretvori u potpuno stapanje sa tom Divljinom i kada se zadivljenost okolinom i svojim trenutnim poduhvatom ne preobrazi u nasušnu potrebu. Tek kada se oslobodimo strahopoštovanja i počnemo da čitamo znake koje nam šalju voda, nebo, rastinje, stene, životinje, ljudi...onda možemo i sami. Sve ljudske žrtve i sve povrede na planinarenju plod su nerazumevanja, prkosa, nadmenosti, egoizma...ko je u Prirodi osetio da je mali i ranjiv, on može i sam da krene na planinu, jer se tek tada stopio sa Njom. Da, u planinu se ide i sam, ali to ni u kom slučaju ne znači da si usamljenik, osobenjak, "mimo sveta". U planinu se ponekad ide i sam kako bi malo oslušnuo svoje telo, dobro se udubio u sopstvene misli bez buke i saveta, ma koliko oni bili dobronamerni... U planinu se povremeno ide sam ne da bi se nadmetao sa divljinom i samim sobom, već da bi se uverio koliko su dobre stalne promene ritma disanja, rada srca, protoka misli, telesnih fluida, koraka, prizora... Ide se kako bi spoznao i sopstvene granice. Naravno, u planinu se ide sam i kako bi shvatio kako je lepo u društvu i kad nisi usredsređen samo na svoje, već i tuđe misli, kad ne osluškuješ samo svoje telo, već i telo svog druga, kad... Mislite o tome i probajte.

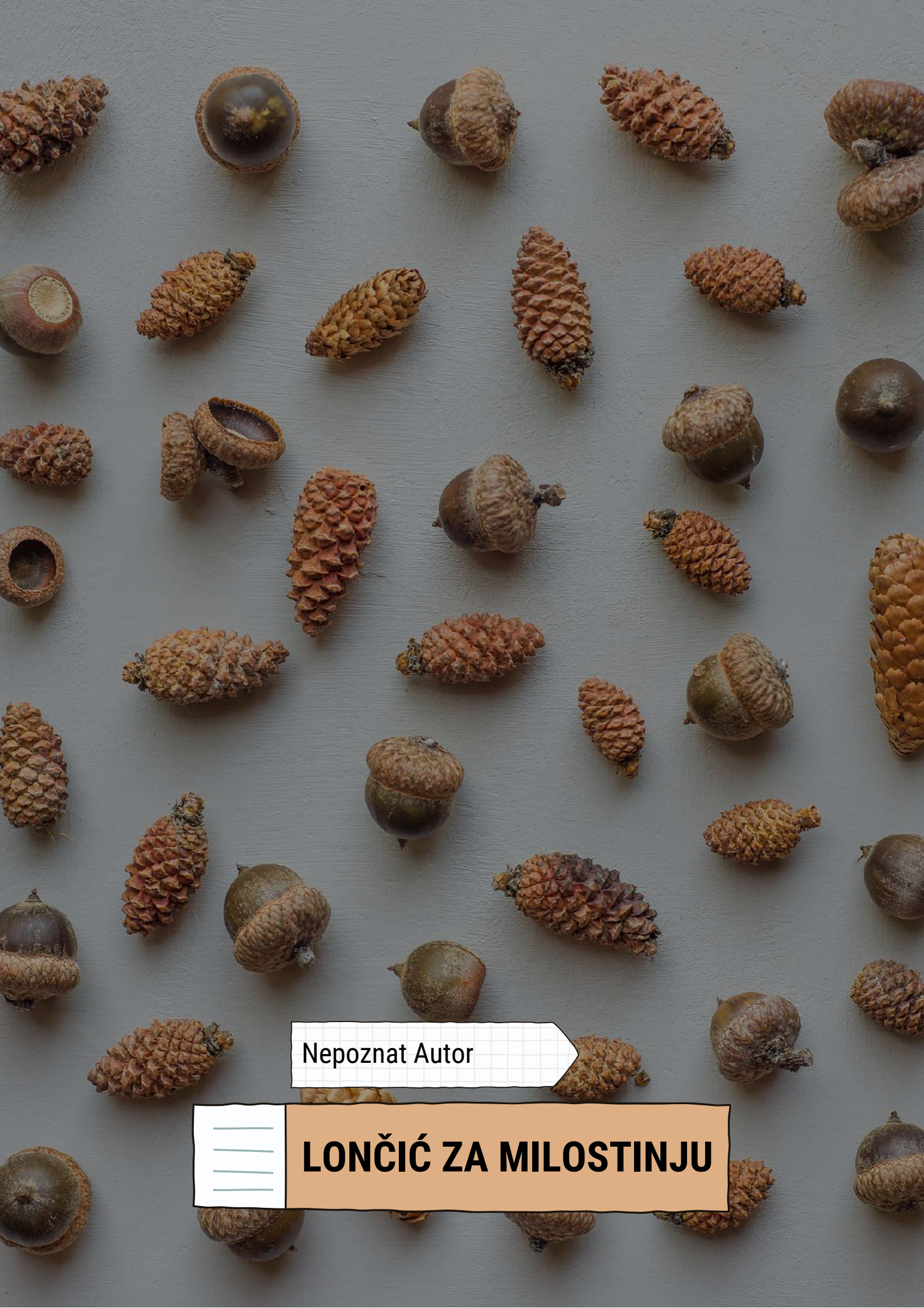

7. TEZA

Ako zamislimo inteligenciju kao "snalaženje u novonastalim situacijama" ili "veštinu rešavanja problema korišćenjem svih raspoloživih sposobnosti – od razumevanja emocija i imaginacije, preko prostog pamćenja i prostorno –vremenskog snalaženja do numeričkih veština", onda je planinarenje izuzetno delotvorno u razvoju dece. Planinarenje je, zapravo, SVE U JEDNOM.

Zamislimo samo koliko je korisno kada tokom planinarskog dana načinimo 50.000–100.000 koraka, a nijedan nije isti i skoro o svakom, svesno ili nesvesno, vodimo računa, tražimo najpovoljniju putanju, najsigurniji pravac, najbezbediji prelaz, štedimo snagu, vodu, hranu, predviđamo odmor, moguće nezgode...a tek kad bosim gazimo preko klizavog kamenja (i nosimo nekog na leđima), hodamo po siparu, penjemo se uz stenu...a uz sve to koristimo ranija iskustva kako bismo što lakše stigli do cilja... Mislite o tome i vodite svoju i tuđu decu u planinu...

Nepoznat Autor

LONČIĆ ZA MILOSTINJU

Jedan kralj je, u svojoj oholosti, ustanovio pravilo da ispuni svaku želju prve osobe koja nedeljom dođe u njegovu palatu, bilo šta da želi.

Kada je jedan monah došao u njegovu palatu, kralj mu je rekao: "Traži šta god želiš ...". Monah je sa sobom nosio mali lončić za milostinju, držeći ga u ruci rekao je: "Samo ga napunite zlatnicima."

Kralj je, očekujući nešto zahtevniju želju, pomislio: "Šta bi moglo da bude jednostavnije od ovoga? Zatim je kralj zamolio svoga slugu da donese zlatnike kako bi napunio lončić.

Zlatnici su stavljeni u lončić za milostinju, koji je opet ostajao prazan.

Kralj je tražio da se u tu posudu za milostinju stavi još zlatnika, ali je lončić i dalje bio prazan. Kralj je ispraznio svo svoje blago, ali je ta posuda ostala prazna.

Besan, kralj je sve što je imao stavio u taj lončić, ali je on i dalje ostajao prazan. Što je kralj više stavljao u taj lončić, to je mala posuda delovala praznije.

Kralj je, napokon, shvatio da je nemoguće napuniti taj lončić jer je čaroban. Onda reče: „Vaš lončić nije običan. Izvan mojih mogućnosti je da ga ispunim. Smem li vas pitati koja je tajna ove posude? "

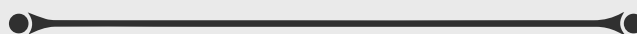
Monah je počeo da se smeje i reče: "Nema posebne tajne. Dok sam hodao našao sam ljudsku lobanju i ovaj lončić za milostinju napravljen je od te ljudske lobanje. Kako ljudski um nikad nije pun, tako ni ovaj lončić za milostinju, nikada ne može da se napuni. Možete da ga puniti novcem, položajem, znanjem ili čime god, ipak on ostaje prazan jer nije napravljen za ispunjavanje tim stvarima. Ljudska materijalna glad je beskrajna i dok čovek trči iza svih tih želja, ljudski život prestaje...

* * *

Za nauk: Zbog nepoznavanja osnovne istine samospoznaje, čovek što više postiže, postaje sve siromašniji. Želje srca se ne smiruju sticanjem stvari, jer je srce stvoreno za poznavanje Boga. Nema zadovoljstva osim duhovnog. Ništa nije u stanju ispuniti čovekovo srce osim BOGA."

Smanjimo želje, prazan i čist orman uma od materijalnih stvari – samo tada Bog može tamo boraviti.

Momo Cvijović

DO UT DEUS DAJEM, DA DAŠ

GRUPA II

PREDMETI REGISTROVANI KAO VREDNE STARINE U
MUZEJIMA ZEMALJA IZ KOJIH POTIČU

STAROEGIPATSKO CARSTVO, RIMSKA CIVILIZACIJA TUNISA, KRALJEVINA
KAMERA, PREHISPANSKE KULTURE MEKSIKA

SA TUĐOM STVARI, BILO POKRETNOM, BILO NEPOKRETNOM, ILI NA ŠTETU TREĆEGA
POKLON SE ČINITI NE MOŽE. I AKO SE UČINI, PADA I UNIŠTAVA SE.

Zbog svoje velike težine poklon Gamala Abdela Namera nije mogao biti uručen neposredno, već je poslat na brod Galeb kojim je Tito došao u posetu svom velikom prijatelju, predsedniku Egipta. Na prijemu u palati Kubah u Kairu, 5.januara 1956. godine, Titu je uručen sertifikat sa opisom tog predmeta; pri vrhu vaze, još uvek stoji bojom ispisan registarski broj Ministarstva -5618. Titov poklon Nameru uručen je na istom prijemu: skulptura u belom mermeru pod nazivom Rušenje kolonijalizma, rad Antuna Augustiničića.

Vaza od prozirnog alabastera, pronađena 5.maja 1935.g. prilikom istraživanja kompleksa grobnice faraona Džosera kod Sakkare, potiče iz perioda Starog carstva, III dinastija (2778.-2723. godine pre n.e.). Iskopavanja na lokalitetu,kojom prilikom je otkriveno 40 hiljada sličnih posuda konsekrativne namene, vršilo je Ministarstvo za starine Egipta. (sl. 19)

Još dve vaze sa istog lokaliteta su pokloni iz Egipta .Vazu kao poklon Anvara el Sadata, predsednika Egipta, predao je lično Josipu Brozu povodom 80. rođendana dr. Murad Galeb, ministar inostranih poslova UAR, u Belom dvoru u Beogradu 23.maja 1972.g. Za vazuu pod kataloškim brojem 2 nisu utvrđene okolnosti u kojima je poklonjena. Za oba primerka je karakteristično da imaju ispisan broj Ministarstva za starine: 5890 i 5516. (sl. 20 i 21)

Interesantna razmena poklona dogodila se u rezidenciji predsednika Habiba Burgibe prilikom boravka Josipa Broza u Tunisu, 14. aprila 1961. godine, kojom prilikom je Titu poklonjen mozaik Nimfa na Kentauru. (sl. 22).

Tito je tom prilikom svom domaćinu poklonio putnički automobil marke "Fiat 1100"! Mozaici sa figuralnom dekoracijom prvi put se pojavljuju u IV veku p.n.e. i veoma brzo se šire celim helenističkim svetom. S helenističkog istoka tehnika mozaika se prenosi u Italiju na čijoj teritoriji su otkriveni značajni lokaliteti iz II i I veka p.n.e. Dok se mozaik u Italiji odlikuje monohromizmom, u severnoj Africi se razvija stil polihromnog mozaika, dostižući procvat polovinom II veka n.e. Mnogobrojni rimski mozaici s mitološkim i idiličnim motivima očuvani su u Tunisu, odakle potiče i naš primerak - medaljon sa predstavom Nereide na kentauru, iz II veka n.e. Ovaj segment veće kompozicije prvobitno je pripadao mozaičkom kompleksu Trijumf Neptuna u frigidarijumu Trajanovih termi, u staroj Akoli (Ras Butria), gde su i izvršeni konzervatorsko restauratorski radovi na mozaiku.

Grnčarska produkcija u severnoj Africi bila je veoma razvijena još od vremena Kartaginjana, o čemu svedoče brojni nalazi u grobovima i grnčarskim radionicama. Od početka II veka n.e. na teritoriji današnjeg Tunisa razvija se proizvodnja specifične crvene grnčarije sa dekorativnim reljefnim aplikacijama koje predstavljaju božanstva, igre u amfiteatru, životinje i biljke. Na ovim posudama se često pojavljuju i potpisi

proizvođača. Krčag i žižak u našoj zbirci poklon su H.H. Abdul-Vahaba, predsednika Nacionalnog instituta za arheologiju i umetnost Tunisa, uručen Josipu Brozu prilikom njegove posete Tunisu, 14. aprila 1961. godine. Posude predstavljaju tipične primerke rimske keramike Tunisa, sa floralnim aplikacijama, predstavom žene (na krčagu) i zeca (na žižku). Na dnu prstenastog oslonca žižka crnim tušem je upisan broj prvobitnog vlasnika. (sl. 23 i 24)

Sudeći po oznaci, predmet koji je Josip Broz dobio na poklon od kambodžanskog princa Norodoma Sihanuka, fragment pilastra iz prve polovine XII veka n.e., u Pnom Penu 16. januara 1968. godine, takođe je prethodno bio u vlasništvu muzejske institucije. (sl. 25). Tito je Norodomu Sihanuku poklonio sliku Peđe Milosavljevića Mostar.

Na fragmentu pilastra sa reljefnom predstavom apsare, nebeske igralice, crnom bojom ispisan je broj Odeljenja za starine: 693. Deo pilastra potiče sa hrama Preah-Pithu, koji se nalazio u zidinama Angkor Toma, nekadašnje prestonice kraljevine Kmera.

Statua žene od slikane terakote poklon je meksičkog predsednika Adolfo Lopez Mateosa Josipu Brozu prilikom posete Beogradu krajem marta 1963.godine. (sl. 26). Tito je svom gostu poklonio garnituru starog oružja u specijalnom koferu, sa pozlaćenom pločicom na kojoj je ugravirana posveta.

Statua potiče iz VIII veka n.e., klasičnog perioda prehispanke kulture mezoamerike, iz zapadnog dela Meksika. Slične figure osoba koje obavljaju radnje iz svakodnevnog života kao i obredne radnje pokazuju da se ovde ne radi o božanstvu, već o osobi koja se njemu obraća. Sertifikatom Antropološkog i istorijskog instituta u Meksiko Sitiju od 19.marta 1963.godine, na osnovu člana 24 Zakona o zaštiti i očuvanju arheoloških i istorijskih spomenika i tipičnih naseobina i mesta prirodnih lepota”, dozvoljen je izvoz statue Žena sa žrtvenim darovima.

GRUPA III

POKLONI SA TERITORIJE SFRJ

ILIRI, RIMSKI PERIOD, ANTIČKI RIMSKI I SREDNJEVEKOVNI SRPSKI NOVAC

POKLON BIVA, KAD KO DOBROVOLJNO DRUGOME ŠTO DA, NE IŠTUĆI
NITI PRIMAJUĆI IKAKVE ZATO NAPLATE

Izvršni komitet Saveza komunista Hrvatske, 25.maja 1955.godine, povodom 63. rođendana poklonio je Josipu Brozu zbirku antičkih terakota. (sl. 27)

Do raspada SFRJ 1991. godine arheološkoj zbirki Memorijalnog centra pripadala je i kolekcija od 68 antičkih terakota. Ova kolekcija izuzetne lepote, reprezentativna kako u umetničkom tako i u arheološkom pogledu, poklonjena je Josipu Brozu u Beloj vili na Brionima, gde se i danas nalazi. Pouzdano je utvrđeno da je zbirka nabavljena pre II svetskog rata u Atini i da se do 1955. godine nalazila u privatnom vlasništvu zagrebačkog kolekcionara. Stilske karakteristike statueta i poređenja sa datiranim primercima pokazuju da najstarije potiču iz klasičnog perioda grčke umetnosti, dok se većina njih može po tipu svrstati u stil terakota iz Tanagre. Statueta Eros i Psiha ,svojevremeno preuzeta sa Briona za potrebe stručnog rada povodom naučnog skupa Arheologija i prirodne nauke, u organizaciji Srpske akademije nauka i umetnosti, jedina je iz zbirke koja se sada nalazi u Muzeju istorije Jugoslavije. (sl. 28)

Izvanredno očuvan bronzani šlem italsko-etrurskog tipa (oko 400.g.pre n.e.) iz perioda mlađeg gvozdenog doba, pronađen u skeletnom grobu u Nevlju kod Kamnika. Poklon je Skupštine opštine Novo Mesto, Slovenija, 23. novembra 1958. godine. (sl. 29)

Statueta Venere je poklonjena Titu za vreme boravka u Nišu, 22. novembra 1959.godine. Pet dana pre nego što je poklonjena, ista je rashodovana, kao vlasništvo muzeja, po odluci Sekretarijata za prosvetu i kulturu N.O. opštine Niš, br. 44026. (sl. 30)

Bronzana statueta boginje Venere koja je pronađena na lokalitetu iz rimskog perioda, II-III vek n.e., potiče iz Narodnog muzeja u Nišu, gde je bila inventarisana pod brojem 379 R. Na osnovu uočljivog žljeba u pundi zaključujemo da je statueta bila deo nekog predmeta, ukrasa ili kompozicije.

Dva krčaga od terakote iz rimskog perioda III veke n.e. poklon su Jugoslovena nastanjenih u Tunisu, prilikom Titove posete 10.aprila 1961.godine. (sl. 31)

Krčazi su sa tipičnim karakteristikama rimske keramike Tunisa i reljefnim aplikacijama.

Čuveni rimski mozaik poklonili su Titu građani Zaječara, 7. juna 1961.godine. (sl. 32)

Mozaik pod nazivom Venatori činio je deo središnjeg mozaičkog tepiha u dvorani D palate I u Feliks Romuliani. Dva lovca (venatores), jedan sa štitom i zabačenim kopljem, a drugi sa lasom obmotanim oko ruke, prikazani su u trenutku borbe sa propetim lavom, od kojeg je očuvan samo deo kandži. Mozaici Feliks Romuliane označavaju najviši domet mozaičke umetnosti u razdoblju tetrarhije.

Pažljivo birana zbirka antičkog novca iz rimskih carskih kovnica poklon je SO Sremska Mitrovica, 7.juna 1977.godine.(sl. 33)

Svi primerci novca pripadali su tzv.Morovičkoj ostavi koja se čuva u Muzeju Srema u Sremskoj Mitrovici. Ostava je sadržavala 63 komada novca od kojih najviše antoninijana (srebrnog novca kovanog od 215. godine).

Građani Novog Pazara su na skupštini 1971.godine doneli odluku da izdvoje osam primeraka starog srpskog novca i poklone ga Titu. (sl. 34)

Primerci srpskog srednjovekovnog srebrnog novca iz vrlo vredne novopazarske ostave pronađene 1956.godine.U glinenom sudu se nalazilo 744 komada novčića (srpskih dinara i venecijanskih matapana).

KO JEDANPUT POKLON UČINI, NE MOŽE VIŠE NATRAG UZETI, OSIM OSOBITIH SLUČAJEVA:

- a / ako darodavac docnije tako osiromaši, da ni živeti ne može;
- b / ako obdareni veliku neblagodarnost spram darodavca pokaže, nanoseći vred njegovom životu, telu, časti, i narušavajući njegovu slobodu i imanje.

Našoj javnosti svakako je poznat slučaj vezan za mozaik iz Feliks Romuliane. Ljubav i zahvalnost najdražem gostu našeg grada voljenom drugu Titu, 7. jun 1961., građani Zaječara, pisalo je na metalnoj pločici koju je darodavac aplicirao u gornjem desnom uglu mozaika.

Isti građani su 1989. godine pokrenuli inicijativu da se Venatori vrate u Zaječar ističući, između ostalog, da ne postoje nikakvi pisani tragovi niti ugovor o poklanjanju i da se zapravo ne zna ni ko ga je poklonio Titu.

Pretpostavimo, kao što neki pravni eksperti tvrde, da je mozaik ipak poklonjen – jer za poklon nije potreba pismena forma ugovora – i razmotrimo navedeni član Zakonika koji utvrđuje dva slučaja zbog kojih darodavac može poklon poreći:

1. Osiromašenje darodavca je nemoguće utvrditi ukoliko se tvrdi da je darodavac nepoznat.

Osiromašen je, svakako, lokalitet sa kog mozaik potiče, čak i posle odluke Muzeja istorije Jugoslavije (1995. godine) da se Venatori privremeno vrate, jer oni nisu vraćeni in situ, u Feliks Romulianu, već Narodnom muzeju u Zaječaru.

2. Najmanje je naneta vred (uvreda) darodavcu, naprotiv!

U muzeju u Beogradu u kome je mozaik bio izložen na stalnoj postavci odmah nakon poklanjanja – od 1962 do 1995..g. – Venatore je videlo, a to znači i upoznalo se sa ovim našim velikim kasnoantičkim spomenikom – više od 15 miliona posetilaca!

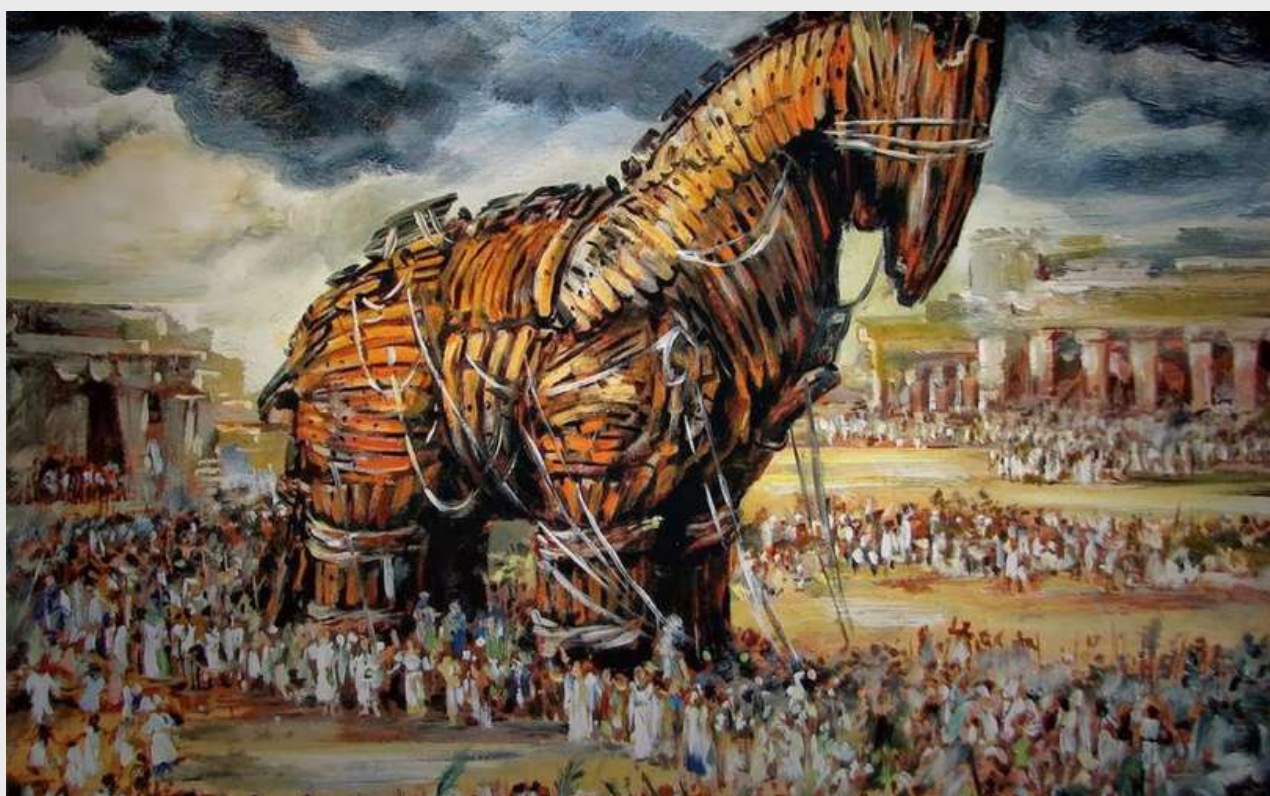
Za potrebe konzervacije mozaika, koju su izveli stručnjaci Republičkog zavoda za zaštitu spomenika kulture, muzej je uložio velika sredstva, a njegovim posredstvom izlagan je na svim većim izložbama u zemlji i inostranstvu.

INDUSTRIJA KULTURE

Lav Nikolajević Tolstoj je svojevremeno napisao da su *savremeni istoričari gluvi ljudi koji daju odgovore na pitanja koja im niko nije postavio*; čini nam se da je ta izjava aktuelna i danas, naročito kada se radi o muzeološkom pristupu istorijskim temama. Iako muzeji u vremenu u kome se promoviraju industrija kulture ne mogu i ne smeju ostaviti pitanja svojih korisnika bez odgovora, ponuđeni odgovori ne moraju uvek biti oni koji su očekivani. U našem slučaju iza pitanja o razmenjenim poklonima ne retko se krila znatiželja u pogledu vrednosnog odnosa primljenih i datih predmeta. Teško je, recimo, porediti vrednost dva konja sa vrednošću *antičkog šlema iz VII veka pre n.e.* ili *putničkog automobila sa rimskim carskim mozaikom* ili, opet, one (obostrane i mnogobrojne) poklone sa rokom i važenja i upotrebe, domaćih i divljih životinja, ptica, najraznovrsnije hrane, pića i cigareta.

Na pitanje *čemu su služile ove razmene ukoliko su praćene apsolutnom obavezom da se na primljene darove ekvivalentno uzvrati, razmene u koje je utrošeno, i sa jedne i sa druge strane, toliko mnogo truda i novca a da pri tom ni jedna strana time nije postala ništa bogatija?* Nemamo bolji odgovor od onog koji je dao Turner istražujući sličan običaj primanja i uzvratanja poklona povodom rođenja deteta na Polineziji: *Ali su imali to zadovoljstvo da vide nešto što smatraju velikom počašću: ogromnu količinu dobara sakupljenih na jednom mestu.*

Bendžamin Frenklin

MORALNO SAMOVASPITANJE

U ovo vreme se začeo u meni smeo i oduševljen plan: radom da se uzdignem do moralnog savršenstva. Bila mi je želja da živim tako da nikada ne počinim nikakvu grešku, i da pobedim svaki greh u koji može da odmami prirodna sklonost, navika, društvo.

Kako sam znao, ili bar mislio da znam šta je dobro i šta loše, nisam mogao zamisliti zašto ne bih činio uvek prvo, zašto ne bih izbegavao drugo, ali sam brzo otkrio da sam krenuo težim putem nego što sam verovao. Jer, dok mi se pažnja probudila prema jednoj grešci i sav trud mi se usmerio na njeno izbegavanje, za to vreme me je iznenadila druga. Klonulom pažnjom ovladala je navika, a često je bila jača od trezvene uviđavnosti. Na kraju sam došao do sledećeg zaključka: čisto razumno ubeđenje da nam je u interesu savršena moralnost nije dovoljno, da bismo se sačuvali od posrtanja. Kako bi čovek slomio suprotne navike, treba da preduzme dobre navike, i njih treba da ukoreni pre nego što se pouzdamo u njihovo stalno, ispravno ponašanje.

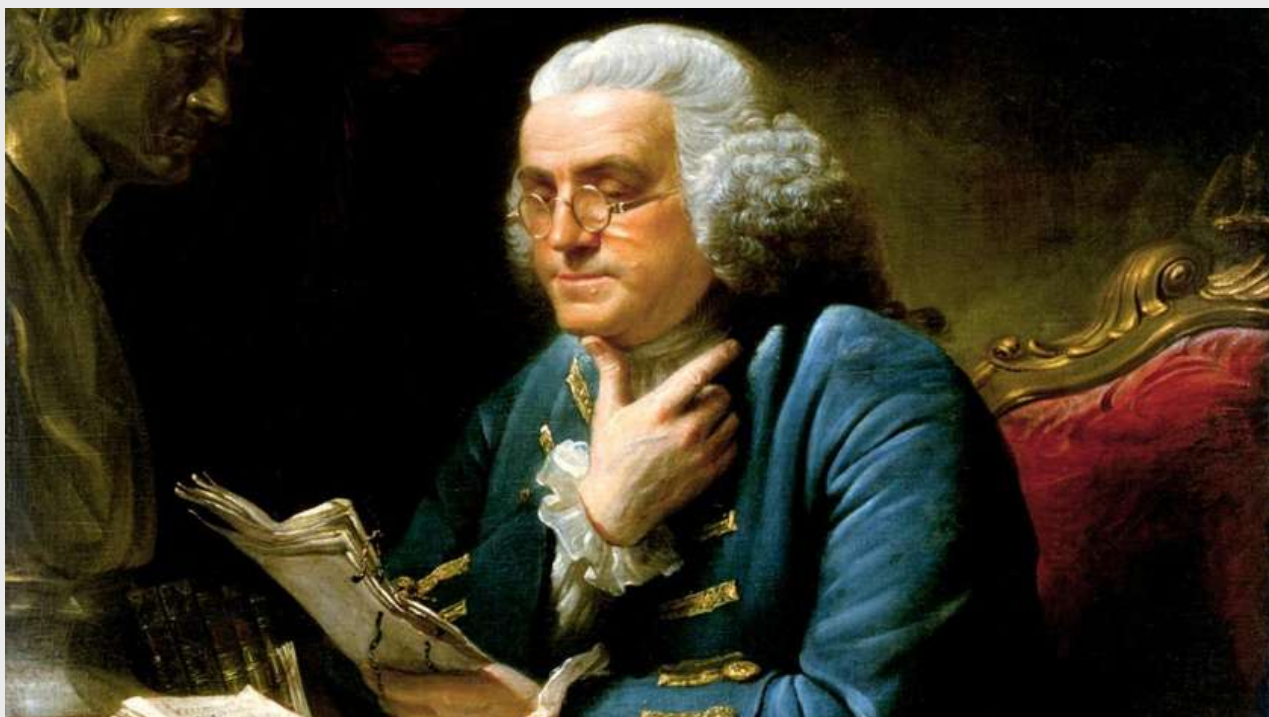
U takvu svrhu sam potom iskušao sledeći metod: vrline, u različitim nizovima dobrih moralnih postupaka, sa kojim sam se susretao u lektiri, izređao sam na listu koja mi je izgledala manje – više dugačka, prema tome da li su različiti pisci pod istim imenom obuhvatili više ili manje moralne ideje. Tako su neki pojam umerenosti ograničavali samo na jedenje i pijenje, dok su ga ostali proširivali na sva druga uživanja, na umerenost želje, sklonosti, strasti, pa čak i gramzivosti i nadmenosti. Jasnosti radi odlučio sam da uzmem pre, više naziva sa manje idejne sadržine, nego malo naziva sa mnogo idejne sadržine, i sa trinaest naziva sam obuhvatio vrline koje sam u to vreme smatrao nužnim ili poželjnim. Uz svaku vrlinu sam dodao kratku zapovest, koja je potpuno izražavala kakav opseg dajem njenom tumačenju.

Ove vrline i moralne zapovesti bile su sledeće:

- **Umerenost** – Ne kljukaj se hranom, ne pij preko mere.
- **Ćutanje** – Govori samo ono što može biti korisno za druge ili tebe; izbegavaj prazno brbljanje.
- **Red** – Stavljaj sve na svoje mesto. Svakoj stvari posveti potrebno vreme.
- **Odlučnost** – Odluči se da ćeš dokrajčiti ono što treba da uradiš, i neizostavno dokrajči ono što si odlučio.
- **Skromnost** – Troši samo na ono što je korisno za druge ili za tebe, odnosno ne traći ništa.
- **Marljivost** – Ne gubi vreme: uvek se bavi nekom korisnom stvari; okani se svih zaludnih aktivnosti.

- **Iskrenost** – Ne služi se štetnom prevarnošću; razmišljaj neškodljivo i neposredno; što misliš, tako i govori.
- **Istinitost** – Nikome ne naškodi nepravednim postupkom, ili time što ćeš da propustiš obavezno dobročinstvo.
- **Obuzdavanje** – Izbegavaj preterivanje; spreči sebe da tako duboko osećaš propaćenu nepravdu koliko bi trebalo da je osećaš prema sopstvenom sudu.
- **Čistota** – Ne podnosi prljavštinu na svom telu, odelu i u stanu.
- **Spokoj** – Neka te ne muči ništavost, svakodnevni ili neizbežni slučaj.
- **Polna umerenost**
- **Poniznost** – Ugledaj se na Hrista i Sokrata.

Kako mi je namera bila da sve ove vrline postanu moja navika, mislio sam da neće valjati da svoju pažnju raspem na to da ih sve odjednom obuhvatim. Bilo mi je uputnije ako se odjednom usredsredim samo na jednu, i kad njome ovladam, onda da se pozabavim drugom, i tako redom dok ne obradim svih trinaest.

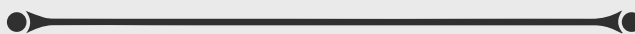

Umerenost je na prvom mestu, jer se ona trudi da se pobrine o trezvenoj hladnoći i jasnosti mozga, što je tako nužno tamo gde se neprekidno mora stražariti pred silinom stalnih mamljenja starih navika i večitog iskušenja. Pošto sam to postigao i ukorenio, ćutanje je već lakše. I budući da sam želeo da svojom vrlinom istovremeno umnožim i svoje znanje, razmišljao sam da to u društvu pre pribavljamo posredstvom ušiju nego jezika, hteo sam da prekinem sa navikom brbljanja, podrugivanja i pošalica, na drugo mesto sam stavio ćutanje. A ono, kao i sledeće – red, nadao sam se, daće mi više vremena za planove i studije. Ako odlučnost postane moja vrlina, sigurno će me osnažiti u nastojanju da dosegнем sve preostale vrline. Skromnost i marljivost oslobodiće me preostalih dugova, osigurati blagostanje i nezavisnost, i olakšati vrline iskrenosti i istinitosti. Mogu da zamislim dalje i to da će nužno biti, shodno Pitagorinim zlatnim pesmama, svakodneвно ispitivanje duše, zato sam došao do sledećeg metoda.

Načinio sam knjižicu u kojoj sam svakoj vrlini posvetio posebnu stranicu. Duž stranica sam crvenim mastilom izvukao linije, stupce za svaki dan u nedelji, a pri vrhu sam ispisao nazive dana. Sa strane sam povukao trinaest crvenih linija, i svaki početak vodoravne linije označio početnim slovima pojedinih vrline, kako bih na ovim linijama, odnosno u određenom polju, mogao da crvenim krstićem obeležim dan kada sam načinio greh protiv određene vrline.

Za geslo knjižice odabrao sam više citata. Jedan je bio iz Edisonovog Katona: **„Pridržavam se sledećeg: ako iznad nas postoji nebeska moć – a da ona postoji, to glasno obznanjuje celokupna priroda svim svojim delima – ona mora da uživa u čestitima, a onaj u kome uživa, mora da je srećan.“**

Jevđenije Đokić

ŠTA SE DESILO SA IDEJOM
(DRUŠTVENOG) NAPRETKA?

„Kada izmislimo brod, istovremeno smo izmislili i brodolom“ – Pol Virilio

Poslednjih nekoliko meseci svetski mediji (i to ne samo oni specijalizovani za tehnološke teme) prepuni su dramatičnih tekstova koji upozoravaju na velike rizike koje donosi pojava novih, sve inteligentnijih, modela veštačke inteligencije. U svemu tome najglasnija je grupa istaknutih stručnjaka iz tehnoloških kompanija koje se upravo bave razvojem i primenom veštačke inteligencije. Oni smatraju da postoji veoma realna mogućnost da razvijemo sisteme veštačke inteligencije koji će jednog dana postati toliko moćni da će uništiti čovečanstvo. Upozoravaju da bi smanjivanje rizika od opasnosti koje donosi veštačka inteligencija trebalo da bude svetski prioritet ravan drugim egzistencijalnim rizicima kao što su pandemije i nuklearni rat. Dovoljno da svaki iole osetljiv čovek oseti strah i zapita se – kuda nas je to doveo (ili bolje reći kuda nas je odveo) tehnološki napredak.

U enciklopedijama se napredak, ili možda je bolje koristiti termin društveni napredak, obično definiše kao promena ili unapređenje glavnih uslova života ljudi u pravcu koji se smatra poželjnim na osnovu preovlađujućih društvenih vrednosti i zajedničkih političkih ciljeva.

Po opštem, zdravorazumskom mišljenju, unapređuje nas sve ono što nam pomaže da vodimo bolji život: duži, zdraviji, srećniji život; život sa više izbora i mogućnosti; život u kojem možemo napredovati i realizovati svoje sposobnosti . Ovo ne mora da znači samo zadovoljavanje osnovnih životnih potreba, kao što su puni stomaci i topli krevet. Može da obuhvata sve što život čini vrednim življenja, uključujući i psihološke potrebe kao što su znanje, istraživanje, uzbuđenje, avantura, romansa, lepota i povezanost sa drugim ljudima.

Rajski život pre napretka

Napredak nije prirodni fenomen koji se događa sam od sebe - ljudi su ga izmislili, to nije bilo tako davno. U daljoj prošlosti većina ljudi je verovala da se istorija kreće u nekoj vrsti ciklusa i da ide nekim putem koji su odredile više sile. Ideja da ljudi mogu bitno da utiču na tok istorije i da baš treba svesno da rade na tome da svet postane bolje mesto za život i za njih i za buduće generacije, nastala je u doba Prosvetiteljstva. Naravno, nije bila dovoljna samo ideja i verovanje da se stanje čovečanstva može radikalno poboljšati – trebalo je to i ostvariti. Moderni svet je započeo kada su ljudi počeli to i da čine. Naučna, industrijska i Francuska revolucija, a u nekim pogledima i ona socijalistička, bile su prekretnice na tom putu napretka. Istorija je nezaustavljivo krenula prema napred, ispunjavajući obećanja slobode i razuma.

Velika industrijska dostignuća u 19. veku dočekan su sa velikim oduševljenjem i veselim javnim proslavama. Kada je Edison prikazao javnosti svoju sijalicu 1879. godine, hiljade ljudi se okupilo u njegovoj laboratoriji u Menlo Parku da bi je videlo, a Njujork Herald je to predstavio kao trijumf velikog pronalazača i „zapanjujuću demonstraciju moći čoveka da promeni lice prirode.” Istaknuti prirodnjak Alfred Rassel Volas (zajedno sa Darwinom radio na teoriji evolucije) 1899. godine je u knjizi Čudesni vek naveo 24 velika pronalaska i otkrića u 19. veku - u poređenju sa samo 15 za celu prethodu istoriju čovečanstva.

Najoptimističniji mislioci tog vremena nadali su se da će rast industrije i ekonomski prosperitet, kao i širenje trgovine među državama, dovesti do kraja ratovanja – do nove ere svetskog mira. Na žalost, prevarili su se. Svetski ratovi u 20. veku žestoko su razbili te naivne iluzije. Tehnologija nije dovela do kraja rata, već naprotiv, rat je učinila još strašnijim i smrtonosnijim. Mitraljke, tenkovi, hemijsko oružje i atomska bomba, najrazornije oružje koje je svet ikada video, proizvod su moderne nauke, tehnologije i industrije.

Nuklearno oružje - vrhunsko tehnološko dostignuće

Jedan od snova prosvetiteljskog razuma bio je da će se čovečanstvo zaputiti stazom neprestanog progresa. No posle više od dva veka ne znamo šta da mislimo o toj ideji. Posmatramo li današnji svet, možemo li ga videti kao ostvarenje tog sna? Kao svet materijalnog obilja, uvažavanja sloboda, ljudskih prava i procesa demokratizacije na globalnom nivou? Ili je razum tvrdo zaspao bez snova, pa moren košmarom, starim problemima čovečanstva pridodao i uništenje ljudske civilizacije?

Nesporno je, da je tehnološki napredak doveo do velikih poboljšanja uslova i kvaliteta života: rast prihoda i životnog standarda, poboljšanje uslova rada, značajno smanjenje radnog vremena i više slobodnog vremena, bolje obrazovanje za veliki deo stanovništva, bolju zdravstvenu zaštitu i produženi životni vek.

Novija društvena kretanja u evropskim i drugim bogatim zemljama Zapada, međutim, izgleda da potkopavaju ideju napretka. Stagnacija ili čak i smanjivanje realnih prihoda, visok nivo nezaposlenosti, povećanje nejednakosti, širenje povremenih i nesigurnih poslova, kao i demontaža institucija socijalne države, neke su od promena koje izazivaju sumnju u progresivnost aktuelnog društvenog razvoja. Zato možda i ne iznenađuje da su u nedavnim anketama znatni delovi ili čak i većina ispitanika u mnogim evropskim društvima ocenili da im se kvalitet života pogoršava.

Ideja napretka je uvek imala svoje kritičare. Još je **Žan Žak Ruso** u 18. veku opominjao da „**napredak nauke i umetnosti ništa nije dodao našoj istinskoj sreći**“, upozoravajući da su „naše duše postale pokvarene u onoj meri u kojoj su naše nauke i naše umetnosti napredovale ka savršenstvu“, i da ćemo biti kažnjeni za „ohole napore koje smo uložili da bismo izašli iz srećnog neznanja gde nas je Večna Mudrost postavila“.

Ovakvi kritički stavovi su postali sve više uticajni krajem 20. i početkom 21. veka. Ponovo se postavlja nekoliko teških pitanja na koja svaka obnovljena ideja napretka treba da odgovori: Da li je moderni tehnološki napredak zaista dobar za čovečanstvo? Da li su štete veće od koristi? Da li je napredak održiv, i šta tačno želimo da održimo? Kako možemo osigurati da se tehnologija koristi za opštu dobrobit? Kako da sprečimo da naše tehničke veštine ne nadmaše našu mudrost?

Potrebna je nova filozofija napretka za 21. vek. Nove tehnologije, kao što su genetski inženjering ili veštačka inteligencija, donose još veće i ranije nepoznate opasnosti. Moraju se izbegavati greške iz prošlosti i uvek polaziti od toga da napredak dolazi sa troškovima i rizicima koje moramo kontrolisati. Iznad svega, potrebna nam je

obnovljena vizija budućnosti: smela, ambiciozna, tehnološka budućnost, ona u kojoj želimo da živimo i u kojoj smo inspirisani da kreativno stvaramo.

Ne treba da budemo malodušni – postoje već globalne akcije za prevazilaženje današnjih izazova. Jedan od najambicioznijih napora da se nađu odgovori na moderne probleme jeste [17 ciljeva održivog razvoja](#) (Sustainable Development Goals), koje su Ujedinjene nacije dogovorile 2015. godine.

17 ciljeva održivog razvoja

Implicitno oni predstavljaju poziv društvenim naukama da se, u bližoj saradnji sa prirodnim i tehničkim naukama, angažuju kako bi se sagledali neophodni putevi ka održivom razvoju ljudske civilizacije kako na globalnom tako i na nacionalnom, regionalnom i lokalnom nivou. Ukazuju da se društveni napredak ne može odvojiti od tehnološkog napretka i da zavisi od izbora koje napravimo između tehnoloških opcija.

Digitalne tehnologije su u poslednjih nekoliko decenija, bez sumnje, podstakle globalni ekonomski rast, ali dalji rast postaje vrlo sporan jer previše stvari najdirektnije zavisi od njih. Postaje očigledno da ako nešto u našim digitalizovanim društvima ozbiljno pođe po zlu, zaista je teško predvideti gde bi se to moglo zaustaviti. Ulazimo u novi period svetske istorije u kojem se u još zaoštrenijem vidu postavlja pitanje: da li su destruktivni elementi tehnoloških promena počeli da prevazilaze one konstruktivne.

Šošana Zubof je u knjizi Doba nadzornog kapitalizma upozorila da: „Kao što se industrijska civilizacija razvila nauštrb prirode, zbog čega bismo mogli ostati bez planete Zemlje, tako će se i informaciona civilizacija, koju oblikuju nadzorni kapitalizam i njegova novostečena instrumentarna moć, razviti nauštrb čovekove prirode. To bi nas moglo koštati ljudskosti.“

Ovde treba napomenuti da dostojanstvo svake osobe podrazumeva mogućnost ravnopravnog učešća u društvenom životu zajedno sa drugima, a takođe i kontrolu ključnih dimenzija sopstvenog života. Kad god se pojave strukturne nejednakosti u društvenim odnosima, ljudsko dostojanstvo je ugroženo. To se upravo danas dešava u digitalnom kapitalizmu sa pojavom velikih tehnoloških kompanija.

Digitalni tehnološki giganti su na globalnom nivou postali toliko uticajni da sada oni oblikuju budućnost u većoj meri od bilo koje nacionalne vlade. Istovremeno, na individualnom nivou, ignorišu i prosto ponižavaju svoje korisnike. To je danas najveći problem – ogroman jaz između velikih tehnoloških platformi i pojedinaca od kojih one prikupljaju podatke na osnovu kojih ostvaruju ogromne profite.

Široko je rasprostranjena pretpostavka da nikakvi drugačiji modeli nisu mogući, što stvara osećaj bespomoćnosti i očaja. Ali situacija nije beznadežna ; već se pojavljuju ideje za nove oblike poslovnih modela u kojima bi obični korisnici digitalnih usluga istovremeno bili i kupci i prodavci. Kao kreatori podataka oni bi direktno trgovali vrednošću svojih podataka. Takvo tržište podataka bi vratilo dostojanstvo kreatorima podataka koji bi postali okosnica dostojanstvene informacione ekonomije.

Biće potrebno da se izgrade nove poslovne i društvene strukture da bi ovo oživelo. Ovo bi bila nova vrsta tržišne ekonomije u kombinaciji sa raznolikim, otvorenim onlajn društvom. Ljudi će biti plaćeni za svoje podatke i istovremeno će plaćati usluge koje zahtevaju podatke od drugih. Pojedinci će se rukovoditi svojim interesima i neće biti manipulisani perfidnim mehanizmima platformi za zadovoljavanje oglašivača ili drugih zainteresovanih učesnika. Platforme će dobijati kvalitetnije podatke sa kojima će moći bolje da treniraju svoje algoritme veštačke inteligencije i tako ostvare veći prihod prodajom usluga višeg kvaliteta zainteresovanim preduzećima i pojedincima. Kvalitet usluga će biti vrednovan od strane svih učesnika na otvorenom tržištu. Na ovaj način se u naš savremeni kontekst, u kome naše podatke treba zaštititi od novih koncentracija moći, uvodi koncept 'dostojanstva podataka' što predstavlja osnovu za naše ljudsko dostojanstvo koje je bilo ključna ideja za prevazilaženje političkih totalitarizama 20. veka.

Celokupna arhitektura digitalnog sveta će morati postepeno da se menja i da postane transparentnija i manje nepoštena. Ovo predstavlja jedno održivo rešenje predloženo za rešavanje problema prekomerne i neodržive koncentracije moći u digitalnom, a samim tim, i u realnom prostoru. Jasno je da ne treba očekivati da će velike tehnološke kompanije ovo same hteti da sprovedu. Potrebne su sistemske promene.

Kroz istoriju se pokazalo da je državna regulativa jedini način na koji se kompanije mogu privoleti da ulažu u nešto što donosi koristi za čitavo društvo iako ne obećava brzi povraćaj uložениh sredstava. Da nije bilo državnih institucija koje su propisivale obavezne standarde, mnoge zgrade, lekovi, hrana, automobili i avioni bili bi manje bezbedni. Proizvođači automobila su se na početku protivili obaveznim sigurnosnim pojasevima. Smatrali su da je to glupa ideja i da ih korisnici neće prihvatiti. Vremenom su svi shvatili opštu korist od propisa koji štiti i njih i kupce njihovih automobila.

Da bi se uspostavilo dostojanstvo podataka, potrebno je regulatornim propisima ustanoviti jedan dodatni sloj organizacija srednje veličine za prevazilaženje postojećeg jaza između velikih digitalnih kompanija i korisnika njihovih usluga. Ove organizacije bi bile '**posrednici ličnih podataka**' (MIDs - Mediators of Individual Data). Preko njih bi se realizovalo kolektivno pregovaranje o autorskim honorarima i nadoknadama ljudima, koji su izvor podataka. Obavljali bi računovodstvene poslove, pravne poslove u vezi obaveza plaćanja, ali takođe bi se mogle uključiti i u obuke i treninge.

Od nas zavisi – sve je u našim rukama

Koncept posrednika podataka nije nešto izuzetno revolucionarno. Organizacije ovakvog tipa odavno već postoje. Institucije kao što su sindikati radnika u korporacijama, udruženja potrošača, poljoprivredne zadruge, univerziteti, osiguravajuća društva, profesionalna udruženja, pa čak i sportski timovi - sve su to forme organizovanja koje su ključne za društva u kojima se može dostojanstveno živeti.

Stiven Pinker, jedan od najvećih branilaca ideje napretka, u knjizi Doba prosvećenosti piše: „Problemi su neizbežni jer će naše znanje uvek biti beskrajno daleko od celovitog. Neki problemi su teški premda je greška pomešati teške probleme s onima čije je rešavanje neizvesno. Problemi su rešivi, a svako pojedinačno zlo je problem koji se može rešiti. Optimistična civilizacija je otvorena i ne plaši se uvođenja novina, a zasniva se na tradicijama kritike. Njene institucije se stalno unapređuju i najznačajnije znanje koje one poseduju jeste znanje kako da se otkriju i otklone greške.“

Pinker ističe da opasnosti od veštačke inteligencije postoje, ali da su one prenaplašene; moguća je izvesna šteta, ali je pretnja od izumiranja veoma mala. On ne preporučuje da se ignorišu rizici koje donosi veštačka inteligencija, ali ukazuje da postoji stvarna opasnost od prenaplašavanja pretnji - to može da izazove pogrešnu upotrebu i inače ograničenih resursa i može dovesti do očajanja javnosti koja na osnovu toga zaključuje da će svet verovatno završiti bukvalno u toku njihovog života. Šošana Zubof u već pomenutoj knjizi napominje: „Da bi digitalna budućnost bila naš pravi dom, mi moramo da je uredimo. Mi moramo da znamo. Mi moramo da odlučimo. Mi moramo da odlučimo o tome ko odlučuje. Ova je naša borba za budućnost po meri čoveka.“

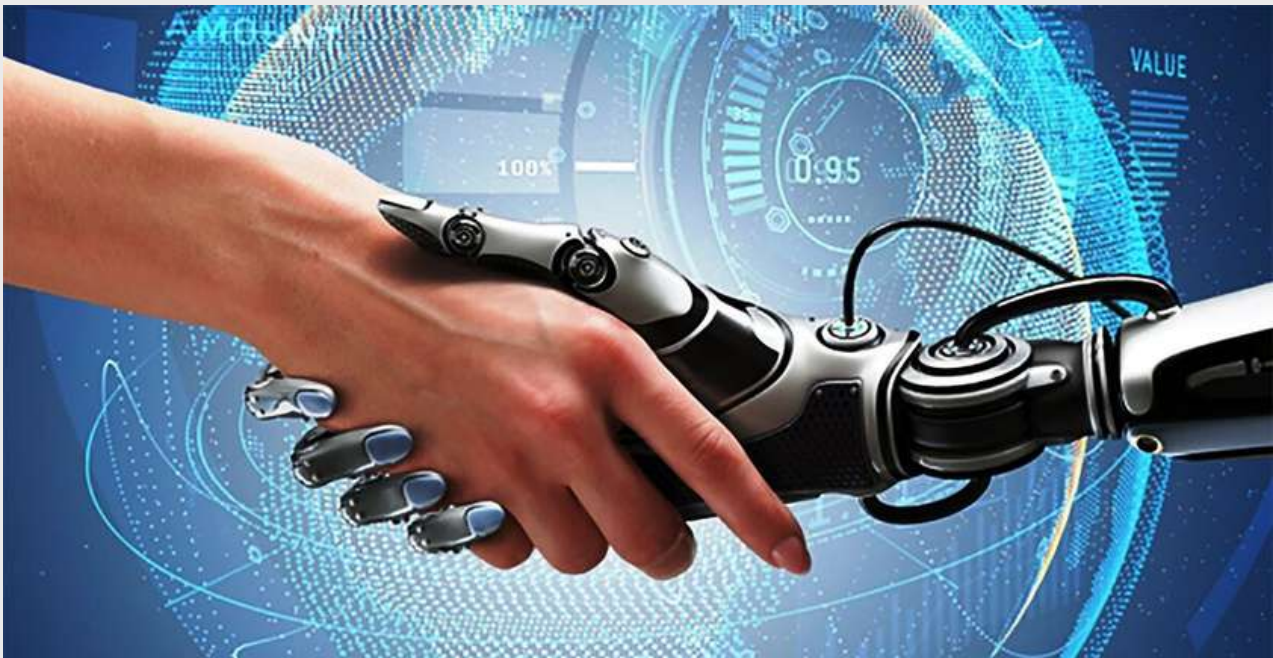
Alternativa ne može biti – mi ili veštačka inteligencija? Treba osmisliti načine da sarađujemo sa 'mašinama', a ne da se takmičimo sa njima. Poučan je primer iz 1997. godine kada je IBM računar 'Deep Blue' pobedio svetskog šampiona u šahu Garija Kasparova. Danas svetski šampion u šahu nije ni mašina, ni čovek. Najbolji igrač je tim ljudi i računara koji rade zajedno. Njih ne može pobediti nijedan čovek ili računar koji nastupaju pojedinačno.

To nam pokazuje da ljudi i računari imaju različite i komplementarne sposobnosti i veštine. Kada rade zajedno mogu biti moćniji nego kada rade samostalno.

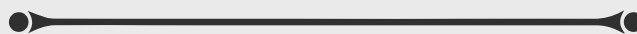
Saradnja i integracija ljudi i tehnologije mogu biti ključni za prevazilaženje izazova digitalne budućnosti. Kroz zajednički rad i korišćenje tehnologije kao podrške, ljudi mogu iskoristiti snagu tehnologije da poboljšaju svoje veštine i postignu bolje rezultate u svakodnevnim zadacima. Ovo može doprineti stvaranju boljeg okruženja u kojem tehnologija i ljudi zajedno rastu i napreduju.

U svemu tome ne smemo nikako zaboraviti ni opasku koju nam je 'bacio u lice' Henri Dejvid Toro: **“Svi naši izumi samo su usavršavanje sredstava za neusavršene ciljeve.”**

Potrebno je da u novim uslovima, u digitalnom dobu, odgovorimo na tri detinja pitanja, tako jednostavna, a opet tako duboka: **Ko smo? Odakle dolazimo? Kuda idemo?**

Zajedno sa veštačkom inteligencijom

Autor nepoznat

—
—
—

**RAD U SAMOĆI, SA SAMIM
SOBOM**

Jednog dana, neka osoba se popela na planinu na kojoj je jedna žena pustinjač
utonula u meditaciju, pa je ova upita:

„Šta radiš u toj samoći?“

Na ovo joj je ona odgovorila:

„Imam mnogo posla...“

„A kako ovde možeš da imaš toliko posla, ja tu ništa ne vidim...“

„Treniram dva sokola i dva orla, uveravam dva zeca, disciplinujem zmiju, motivišem
magarca i krotim lava.“

„A gde su oni? Ja ih ne vidim?“

„Tu su, unutra:

- Sokolovi se bacaju na sve što im se predstavlja, dobro ili loše. Moram da ih naučim
da prepoznaju dobre stvari. **To su moje oči.**

- Dva orla sa kandžama koje zadaju bol i raskidaju, moram da ih naučim da ne
povređuju. **To su moje ruke.**

- Kunići hoće da idu kuda žele da se ne bi suočavali sa teškim situacijama. Moram da
ih naučim da budu mirni čak i ako postoje patnje i spoticanja. **To su moja stopala.**

- Magarac je uvek umoran, tvrdoglav, više puta ne želi da nosi svoj teret. **To je moje
telo.**

- Najteže je ukrotiti zmiju. Iako je zatvorena u čvrstom kavezu, uvek je spremna da
ujede i otruje sve što je u blizini. Moram da je disciplinujem. **To je moj jezik.**

- A imam i lava. Oh..., kako je ponosan, ali on uzalud misli da je kralj. Moram da ga
ukrotim. **To je moj ego.**

- **Kao što vidiš, prijatelju, imam mnogo posla...”**

Vladimir Đurić

UVEK TREBA IMATI PLAN B

Poznata je moja ljubav prema planinarenju, a pored mnogo planina u Srbiji ja ipak radije odlazim malo dalje, u Crnu Goru ili BiH, u predele u kojima je kamen primaran. Tako sam i ovog puta na Milicinu ideju probao organizovati odlazak na Maganik, planinu okovanu stenama u samom srcu Crne Gore.

Prvi korak, ispostaviće se uvek najteži, je bio da skupimo ekipu. Pričao sam sa Milicom koga zvati, niko iz naše stare ekipe nije mogao ići a nismo se usudili da bilo koga "novog" zovemo zbog samog terena na planini koji nije za svakoga i zahteva bar malo kondicije i iskustva. Njoj se javila drugarica iz Sarajeva, Hedija, koja je na prvu loptu izrazila želju da ide sa nama pa se ubrzo i oglasila kako će sa mužem, Albinom, definitivno da idu. Taj dogovor nam je otvorio vrata ka organizovanju puta, pa smo tako oformili grupu na Instagramu a ubrzo bukirali i smeštaj. Grupa je neplanirano brzo postala vrlo aktivna a kroz par dana i bogatija za još jednog člana, Leona, koji nam se pridružio u nameri da se popnemo na Trešteni vrh. Pa eto, njih troje iz Sarajeva i nas dvoje iz Beograda, puni želje i elana uputili smo se prema Kolašinu.

Bio je petak popodne u momentu polaska, svi pravo sa posla, šest sati vožnje, jedva čekamo samo da se domognemo smeštaja i konačno zvanično upoznamo posle desetak dana aktivnog dogovaranja i "priče u grupi". Moram da priznam da mi je ova grupa ljudi izuzetno "legla" kroz ceo ovaj vikend i da smo bez ijedne prepirke prošli kompletnu promenu planova koju ću dalje objasniti.

Još pre polaska znali smo da je ovaj odlazak put "na slepo" zbog nestabilnog vremena u regionu. Prognoza koja se menjala iz časa u čas, gde nismo znali ni mi kako da se ponašamo, a kamoli lokalni vodič, koji je trebao da nas sprovede do vrha planine. I baš kako smo i mislili, a u sebi se nadali malom čudu, tako je i vodič poslao poruku da zbog gore navedenog problema moramo da pomerimo uspon sa subote na nedelju. Okej, imamo dva dana, ništa nije izgubljeno, tešimo se Sarajevskim baklavama i Ferdinand knedlama koje smo poneli jedni drugima. I dok se borimo za poslednji komad, istovremeno razmišljamo o planu B za subotu. Predvodnici u tome bili su Leon i Albin koji su kako za subotu, tako i za nedelju napravili sjajne izbore, ali polako – prvo subota. Treba nam mesto koje nas neće mnogo poremetiti i u slučaju kiše, a izbor je pao na kanjon Mrtvice, koji se nalazi na malo više od pola sata vožnje od naše trenutne lokacije u Kolašinu.

Imao sam u glavi predstavu kako izgleda kanjon i šta mogu da očekujem upoređujući ga sa slovenačkim Vintgarom, ali ono što nisam znao je da je taj slovenački

neuporedivo kraći, a da mi ovde nismo ni došli do kraja. Kako smo se parkirali pored puta i početka staze odmah smo ušli u šumu i uz reku krenuli u pustolovinu. Vreme trenutno sunčano i nadamo se da će tako i ostati. Reka Mrtvica poprilično nemirna, brza i bučna. Uz malo probijanja kroz granje i kamenje stigli smo do prvog mesta vrednog pomena a to je Danilov most na Mrtvici, koji je Knjaz Danilo podigao u čast svoje majke, izgradjen u celosti od kamena i već preko 160 godina odoleva vremenu. Specifičnost za most je što je sagrađen pod uslovom da se zaštiti priroda oko njega i da se ne naruši prozirna plava voda koja teče ispod, a potom se kasnije i uliva u Moraču. Mi smo svoj pohod nastavili posle razgledanja mosta, čitanja istorijskih natpisa i fotografisanja.

Daljim hodanjem naišli smo na kuće (u sred ničega) i ljude koji tamo žive. Poželeli su nam dobrodošlicu. Kako smo ulazili dublje u šumu zvuk reke je bio dodatno dramatičniji, a grane i stabla obrasle mahovinom su dočaravale utisak "džungle" koji sam u par navrata imao. Kad god smo imali priliku spuštali bismo se i do vode kao što je slučaj bio i sa "Kapijom želja". Po legendi koja važi za ovo mesto, putnici koji su tuda prolazili mogli su da zamisle želju, koja mora biti čista a ispunila bi se ukoliko bi uz snažnu volju i tišinu zamislili želju i bacili kamen u reku. Uslov ispunjenja je da ona ne sme biti na štetu drugoga, inače bi se vratila nesrećom. Sama "kapija" izgleda kao kameni most ispod kojeg je ulaz u reku, divan prizor. Mnogo je tu slikanja bilo, pa smo tu možda i pola sata potrošili.

ОМГ МЕС
КАПИЈА ЖЕЛЈА

ОВДЈЕ НИЈА
СПИНИ
ИСПУНИ

НАСТАЈУ ЈА
ДРУГОМ ОСТАЈОУ

ТАЈНЕ СВИДЕ БЕЖИТЕЛИ ДРУГОГА
У СЕ СЕ У СУПРОТНОМ
ТЕШЕЛОМ

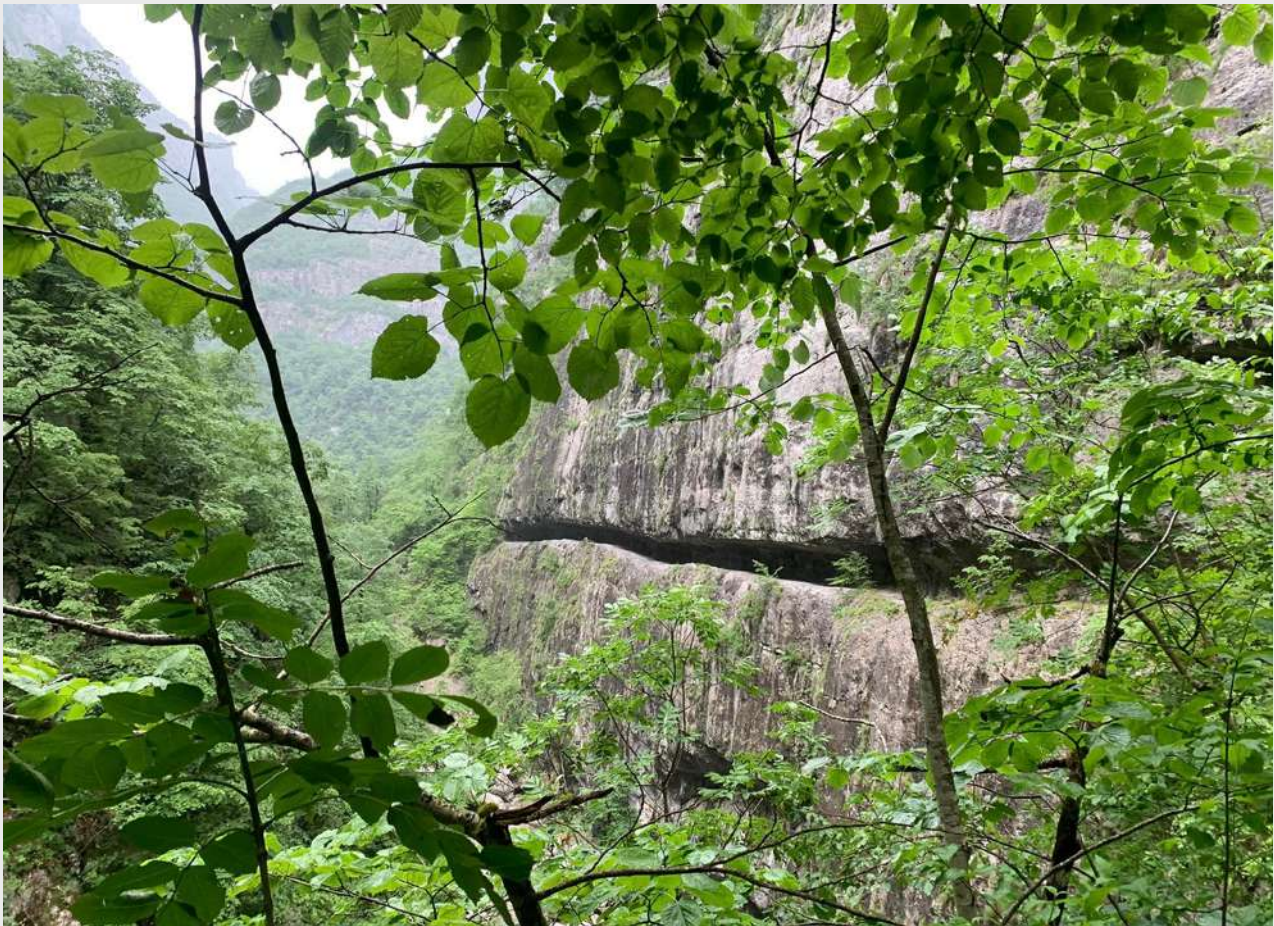

Nastavljamo dalje do novog mesta vrednog pomena, a to je predeo pun velikih stena po kojima smo skakutali i hvatali kadrove uz male vodopade iza nas. Tu negde je i kiša počela da pada, pa smo se dali u brži hod kako bismo što pre došli do željenog cilja za taj dan gde smo mogli da se sklonimo od kiše. To je visoka stena u litici kanjona Mrtvice koja je u narodu nazvana "soliteri". U ovoj steni je usečena pešačka i konjska staza puta kroz kanjon, koja vodi do sela Velje Duboko, između masiva Maganika i Moračkih planina.

Zanimljiv je istorijat izgradnje pešačkog puta kroz kanjon Mrtvice. Put je izgradila vojska Jugoslovenske narodne armije, sedamdesetih godina XX veka na inicijativu meštana okolnih planinskih sela i legendarnog Narodnog heroja generala Milivoja Jaukovića, takodje velikog planinara. Ovaj put je doneo veliku pomoć stanovnicima ovih planina, koji su do njegove izgradnje prelazili planinske prevoje planine Liješnje u trajanju od preko 6-8 sati da stignu do doline reke Morače, glavnog puta i železničke pruge. Putem kroz kanjon reke Mrtvice do sela Medjuriječje u dolini reke Morače pešice se sada prelazi za 1-2 sata. Ovaj put otvorio je i turističke mogućnosti ovog kraja Crne Gore. Putem često prolaze kolone planinara i turista, prema Moračkim planinama, Kapetanovom jezeru, Durmitoru... Kanjon Mrtvice je odavno prepoznat na planinarskoj i turističkoj mapi Evrope.

I da završimo naš put kroz ovaj kanjon (u jednom smeru naravno). Povratak je bio istim putem ali neuporedivo brži zbog vremena koje nas nije više služilo).

Iza nas su ostali obrisi i huk čuvenog vrela neobičnog imena Bijeli Nerini, koje se kao raspletena vilinska kosa u peni spušta niz visoke stene sa desne litice kanjona. Ovu lepotu moramo obići prvom sledećom prilikom.

Bijeli Nerini, pozajmljen foto: Dejan Ristov

Preko 15 km u nogama za prvi dan "plana B" i nije tako loše. Plašio sam se da nismo preterali zbog sutrašnjeg napornog uspona na Maganik. Strah da ćemo uspeti da se popnemo razbio je vodič koji se u kasne sate, moram da napomenem, prilično neprofesionalno, javio i otkazao nam turu zbog "lošeg vremena koje je najavljeno".

Ispostavilo se da je vreme bilo prihvatljivo ali kako nije bilo vremena za tugovanje zbog propalih planova ponovo smo zaseli za sto, kao i dan pre i skovali plan za nedelju. Ovog puta odluka je pala na interesantni deo masiva Moračkih planina, sa dva markantna vrha, Veliki i Mali Zebalac.

Poštujemo planinarsko pravilo ranog ustajanja prilikom polaska na uspon, da bismo iskoristili malo jutarnjeg sunca i što dužu obdanicu. Povratak mora obezbediti deo popodneva i predvečerja za siguran silazak u dolinu i povratak našim kućama.

Došli smo do početne tačke uspona, prizori koje smo tamo videli ne mogu se objasniti fotografijama ni video snimcima. Predeli kakvi se viđaju u švajcarskim planinama, trava, stene, dosta snega u skrivenim usecima, a pred nama dva vrha od preko 2000 m. Dosta šetnje, ne naporne a onda pred sam prvi vrh, jako strma uzbrdica, 15-20 minuta "pakla" pod našim nogama. Otkucaji srca koje smo osećali svuda po telu, uz pauze na svakih par minuta i dolazimo do vrha Mali Zebalac (2065 mnv). Odozgo pogled koji može da se zamisli možda u snovima i na filmu.

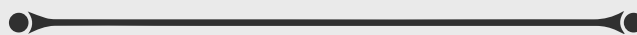
Duša nam je bila u nosu, a drugi vrh, Veliki Zebalac(2129 mnv), naizgled odmah pored nas, ali dobro smo se pomučili da stignemo do njega. Do vrha je za razliku od prethodnog, put bio blago stenovit, meni lično i lakši, za razliku od silaska koji je bio prilično klizav i uz dosta obazrivosti smo morali da idemo nogu pred nogu. Ponovo u nogama 15-ak kilometara, predeli bez znamenitosti, ali čista priroda, trava, kamenje, sunce, čist vazduh... Zbog toga smo valjda i zavoleli planinarenje, zar ne?

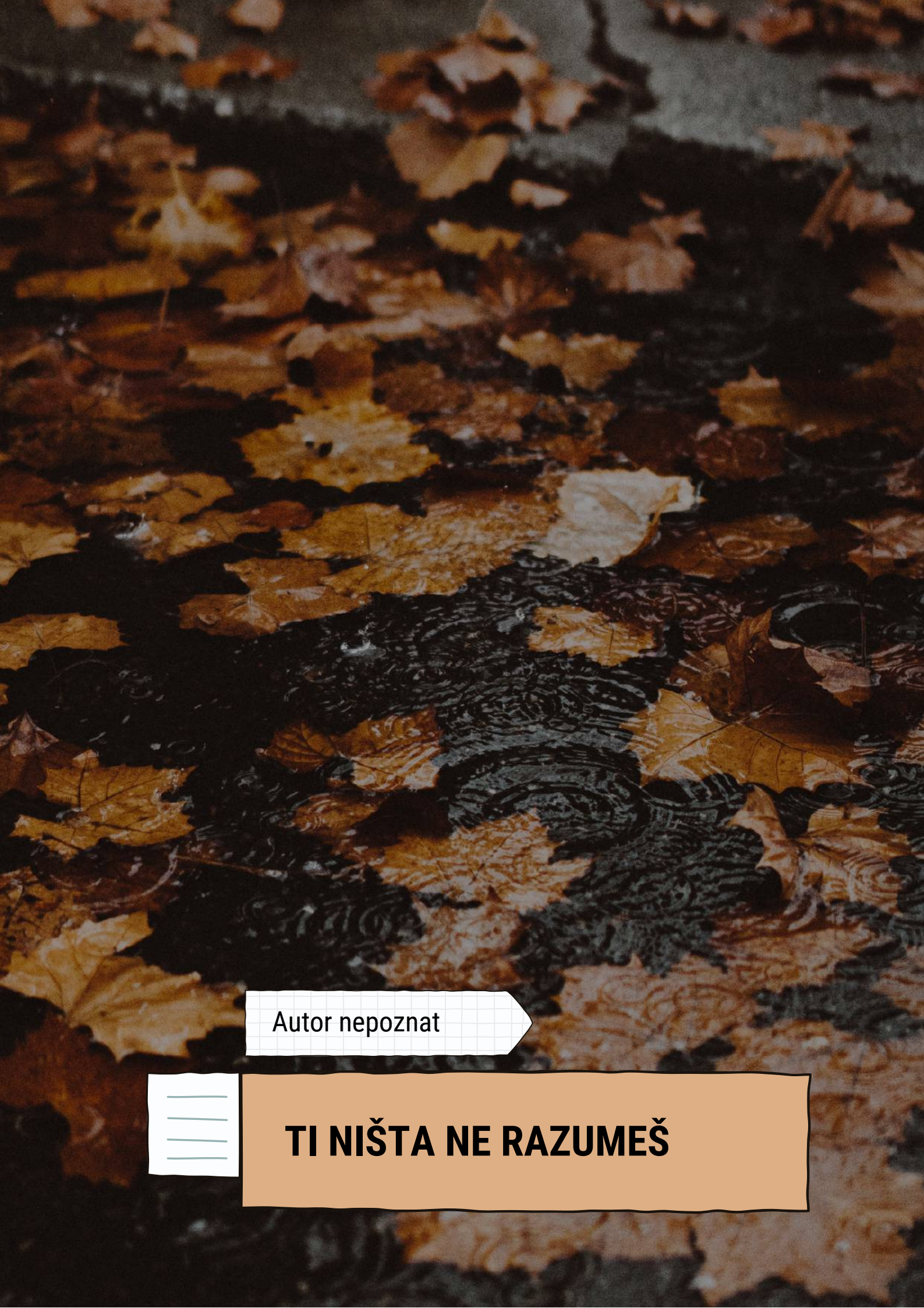

Dva dana puna avanture, uz ljude sa kojima već planiram da se vratim nazad i bar iz drugog pokušaja da se konačno upišemo u tu svesku na vrhove istaknutog Maganika, donela su nam puno smeha i energije preko potrebne posle napornih poslovnih nedelja iza sebe. Grupa je ostala aktivna, a duh koji nas krasi me uverio da ćemo kroz koju nedelju opet da se vidimo i nastavimo gde smo stali.

Autor nepoznat

TI NIŠTA NE RAZUMEŠ

Jedan muškarac je svojoj supruzi za svaku sitnicu ponavljao: „Ti ništa ne razumeš!“ Istina, imala je samo osnovnu školu. Nije se razumela u politiku, nije čitala novine, brinula se samo o deci i kući, o pranju i kuvanju, o kokoškama i svom poslu u fabrici obuće. Kada je u porodici došlo do rasprave, on je obično svaki razgovor odbijao i na uobičajen način zaključivao: „Ti ništa ne razumeš!“

Jedne večeri, dok su gledali važnu međunarodnu utakmicu, iznenada je nestalo struje. Muž je počeo ljutito da viče, ustao i u mraku otišao u podrum da proverí osigurače. "Upali sveću!" doviknu mu žena. „Ti ništa ne razumeš!“, odgovori muž uobičajenim tonom i dodade: „Kao da ne znam gde je razvodna kutija!“ Međutim, te večeri je bio rastrojen, okliznuo se i otkotrljao niz stepenice uz bolni krik. Razbio je glavu, zadobio još nekoliko težih povreda i, naravno, završio u bolnici.

Bio je bez svesti, prilično težak slučaj, ali su ga lekari dobro lečili, a jadnik je počeo brzo da se oporavlja. Kada se posle četiri dana konačno osvestio i otvorio oči, ugledao je suprugu u suzama pored kreveta. Sirota žena se nije udaljavala od njega: danonoćno je bila tu, bdela nad njim i molila se za njegovo ozdravljenje.

Posle dve nedelje provedene u bolnici, kada je počeo da izgovara prve reči, tiho je promrmljao: „Ponašao sam se kao budala, nisam znao da me toliko voliš...“ Oči su mu bile pune suza. Ona se blago nasmeši i tihim glasom reče: „Ti ništa ne razumeš...“

Nebojša Nikolić

DRVO ŽIVOTA (3)

Ljudska svest i Drvo života

Praktičan značaj proučavanja Drveta Života nije intelektualna spoznaja već prihvatanje mudrosti i energije sefirota u svakodnevnom životu kako bi povećali mogućnost povezivanja sa Bogom. Naše najjače oružje je svest, a svaka sefira predstavlja određeni nivo, tako da povezivanjem sa njima uzdižemo postepeno svest, približavamo se Bogu i završetku tikuna – korekcije naše Duše. Vremenom, vežbanjem i svakodnevnim radom na sebi, možemo gotovo u svakom trenutku da prepoznamo koja sefira u nama je aktivna, sa kojom smo trenutno poveuzani, gde grešimo i kako da se korigujemo.

MALHUT (KRALJEVSTVO)

Svest materijalnog sveta je kako kabalisti kažu, potpuno bez Svetla. To podrazumeva potpunu odvojenost od Boga i duhovnih nivoa, sebičnu svest okrenutu samo ka sebi, reaktivnušto znači uslovljenu stvarima, ljudima i događajima, svest određenu prostorom i vremenom. Čovek tako nije uzrok već posledica, ne kontroliše svoj život, nije ispunjen, već prolazi uglavnom kroz bol i patnju, potpuno suprotno od onoga što mu je Bog namenio.

Početak prevazilaženja ovog stanja i ovladavanje materijalnim svetom počinje tako što moramo da osvestimo postojanje Boga, zatim da se trudimo da uspostavimo kontakt sa njim tako što postepeno shvatamo poruke koje nam šalje kroz različite životne situacije. To se zove strahopoštovanje Boga, termin koji se može čuti i u Masoneriji a preko čega se olako prelazi. U Kabali je to vrlo važan koncept od koga sve potiče, a koji se postepeno razvija u ljubav prema Bogu, krajnji stepen razvoja odnosa sa Tvorcem. Iza ovoga stoji celokupna kabalistička filozofija. Način povezivanja sa devedesetdevet posto realnosti je razvoj svesti o stalnoj prisutnosti Boga u svakoj misli, reči i događaju. Drugi korak je prevazilaženje reaktivne svesti i razvoj proaktivnog ponašanja, pri čemu čovek postaje uzrok, a ne posledica svog života. Najvažniji je razvoj davalačke strane naše prirode i suzbijanje sebičnih želja samo ka sebi.

JESOD (TEMELJ)

Ova sefira predstavlja ulaz u duhovnu dimenziju i pristup višim nivoima svesti. Ne može da se preskoči, već prvo mora da se poveže sa svešću Jesoda da bi se išlo

naviše, ka ostalim sefirama. Zbog toga se ovaj nivo naziva Temeljom i prva je stepenica Zer Anpina, grupe od šest sefira.

Ključ za otvaranje vrata Jesoda vodi preko strahopoštovanja Boga. Svest povezana sa ovim nivoom je svest fleksibilnosti, prilagodljivosti različitim situacijama i događajima. To je ona svest kada ne dozvoljavamo da nas stvari, ljudi i dešavanja pogode, već sve primamo sa lakoćom i svešću da je sve dobro, jer potiče od Boga u cilju našeg napretka. To je kretanje kroz život, prilagođavanje i prihvatanje. Ako smo zaglavljani i lako ranjivi, to je svest Malhuta.

Iako prvi predstavlja prvi duhovni nivo, jako mali broj ljudi ga dostigne. Mnoge se brave nalaze na vratima Jesoda, svaku je teže otključati od predhodne i predstavljaju vrhunska duhovna dostignuća i korekcija Duše. Svetlo Jesoda najviše blokiraju zloupotreba seksualne energije i neadekvatno raspolaganje i odnos prema novcu.

To je nivo pravednika, kaže se da oni žive u Jesodu. Dovoljno je po Kabali da jedan čovek ima tako visok nivo svesti da obasja celo čovečanstvo i otkloni tamu celog sveta.

HOD (SJAJ)

Hod je duhovni nivo kada se vidi samo dobro u svim ljudima i svim stvarima. To podrazumeva da je savladana jedna od najtežih duhovnih lekcija – prihvatanje.

Povezan je sa prorokovanjem i predviđanjem budućnosti. Ako imamo vizije, snove, intuiciju, to je naš Hod, vidimo budućnosti i radimo samo stvari koje su dobre za nas. Da bismo se povezali sa Hodom, svaki dan u svakoj stvari moramo da vidimo dobro i da osetimo zadovoljstvo. Samo na taj način možemo postići vidovitost.

Nemogućnost prorokovanja je izazvana rušenjem jerusalimskih Hramova koji su bili direktan kontakt sa Bogom. Zbog toga je u tom periodu živio veliki broj proroka.

Prorokovanje u svakodnevnom životu znači razvijanje sposobnosti da pravilno sagledamo sadašnji trenutak i shodno tome predvidimo kako treba da postupimo. To je prihvatanje da je sve lekcija, svaki dan, svaki događaj u životu je poruka koju treba da rastumačimo na pravi način i shodno tome da postupimo. Na taj način razvijamo stalnu komunikaciju sa višim svetovima i Bogom.

Naslovna strana ZOHARA iz 1558. (Wikipedia)

NECAH (VEČNOST, POBEDA)

Povezivanje sa energijom Necaha nam omogućava da se povežemo sa korenom naše Duše. Struktura Duše je veoma složena i o njoj će detaljno biti reči u jednom od narednih poglavlja. Sada treba samo reći da ona postoji u nama i van nas – u višim svetovima, i odatle utiče na naš život. Duhovno možemo da napredujemo samo ako uspemo da se povežemo sa mestom odakle naša Duša potiče, mestom gde joj se nalazi koren. To omogućava energija Necaha, a njen reprezent je je Mojsije, duhovno najnapredniji čovek koji je ikad živeo. Povezujući se sa energijom Necaha, povezujemo se i koristimo Mojsijevu Dušu za sopstveni napredak.

Osobine kojima kabalisti opisuju Mojsija su upravo one karakteristike koje čine suštinu slobodnozidarskih moralnih učenja: tolerancija, poštovanje drugih ljudi, razumevanje, istrajnost, strpljenje, skromnost, ljubav.

TIFERET (LEPOTA)

Energija Tifereta je srednja kolona na Drvetu života, energija ravnoteže i balansa. Da bi se povezali sa njom prvo moramo da osvestimo sve naše dobre i loše osobine. Tek tada možemo da radimo na korekciji, kada se osvestimo šta u nama treba ispraviti i kada ga iznesemo na površinu svesti.

Bivanje u nivou Tifereta je svakodnevni rad i trening. Ako smo tužni to znači da smo u levoj koloni. Tada moramo dodati energiju desne kolone, na primer, svesno davanje drugima, da bismo se postavili u srednju kolonu. Kada nas neko hvali i osećamo se ushićeno, tada smo u desnoj koloni što takođe nije dobro. Tada treba da podsetimo sebe koliko negativnih osobina posedujemo i da se vratimo u središnju kolonu. Isto tako, kada doživljavamo kritike ili poniženja od drugih ljudi, treba da se podsetimo na naše kvalitete i na to da nosimo Božansku Iskru u sebi, što nas vraća u Tiferet. Posle napornog vežbanja, tačno možemo, u svakom trenutku, da odredimo da li smo u levoj ili desnoj koloni i šta da uradimo da bi povratili balans. Tada nijedan događaj ili osoba ne mogu da nas poremete.

GEVURA (OSUDA)

Energija i svest povezana sa ovom sefirom je osuda, bilo da mi procenjujemo i osuđujemo druge ljude, bilo da nama sudi Bog.

Velika prepreka duhovnom uzdizanju je ljudska karakteristika stalnog pronalaženja negativnih osobina u drugima. Dok se čovek potpuno ne oslobodi ove navike, nema napretka. Koliko samo grešaka napravimo u toku jednog dana, pa i jednog sata. Radeći negativne stvari, mi sadimo seme čije plodove i posledice nekada možemo da osetimo jako brzo, a nekada možda i u sledećem životu. Jedna od najvažnijih osobina Boga je Milost i ona nam daje priliku da se korigujemo i time poništimo negativna dela i izbegnemo osudu.

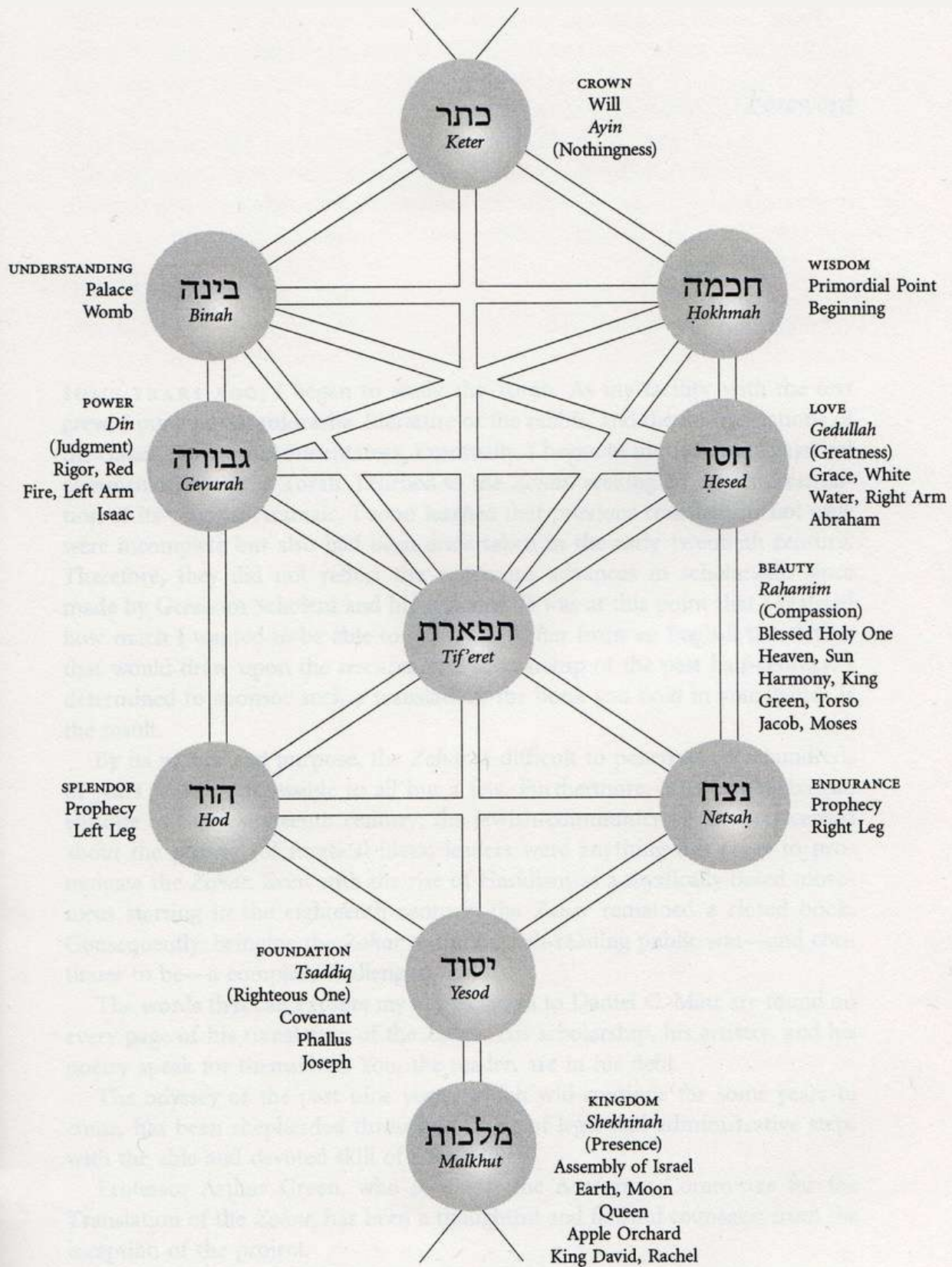
Ovo je obiman kabalistički pristup, a ukratko treba samo reći da nam se sudi tri puta. Uveče pred spavanje za dela urađena tog dana i tako se određuje naredni dan. Na kabalističku Novu godinu kada se određuje kakva će nam biti naredna godina. Konačno suđenje je nakon smrti, kada se ocenjuje ceo život i na osnovu toga određuje naredna inkarnacija.

Veoma važan kabalistički alat za izbegavanje osude je iskreno pokajanje. Postoji tačna metodologija za to, suština je da potiče iz prave svesti o greškama i da dolazi iz srca. To je radnja koja treba da se radi svako veče pred spavanje, kada analiziramo prethodni dan, na taj način radimo na sebi i pronalazimo slabe tačke, proživljavamo ponovo date situacije, samo ih sada prolazimo na drugačiji, proaktivan način. Pokajemo se sa dubokom svešću i iskrenošću koja dolazi pravo iz srca.

HESED (MILOST)

Hesed je energija potpunog davanja i deljenja, energija samilosti i milosrđa. Po Kabali milost znači sposobnost spajanja i ujedinjavanja stvari koje su razdvojene, kao što je približavanje stavova, mišljenja, spajanje suprotstavljenih ljudi. Razjedinjenost u bilo kom pogledu dovodi do prekida veze sa Svetlošću. To je energija destrukcije, dok sjedinjavanje održava svet i vodi ga napred.

Milost i milosrđe su i slobodnozidarski stubovi, dok Kabala objašnjava njihovu duhovnu energiju. Biti povezan sa Hesedom znači da u sebi moramo da pobedimo svaki oblik podeljenosti. Ako postoji i jedan čovek sa kojim imamo problem razdvojenosti, u smislu sukoba, netrepeljivosti, izbegavanja, tada ne možemo da budemo čist kanal energije Heseda. Veliki rad na sebi potreban je da bi se ovo postiglo. Krajnji rezultat je potpuno uništenje sopstvenog ega koji je srž razdvojenosti i destrukcije u svetu.

The Ten Sefirot

BINA (RAZUMEVANJE)

Bina je prva od tri gornje sefire, kada se svest uzdiže od čoveka ka Bogu. Gornja trijada ne pripada materijalnom svetu i ni jedan čovek nije uspeo da bude čist kanal na ovom nivou. Jednostavno, ne može se biti u ljudskom telu a imati ove nivoe svesti. Intelktualno se ne mogu spoznati tri najviše sefire, niti se svešču može trajno boraviti u njima. Od njih može da se crpi energija u trenutku prosvetljenja, kao iskra koja pomaže našoj duhovnoj izgradnji.

Bina je najvažnija za čoveka od sve tri gornje sefire. Od nje uzimamo energiju, mudrost i inteligenciju. Povezivanje sa ovim nivoom je neophodno da bi se povezali sa duhovnim aspektom postojanja i prevazišli materijalna ograničenja. Metodologija je objašnjena u Kabali i podrazumeva transformaciju ličnosti od reaktivne ka proaktivnoj i korišćenje osnovnog kabalističkog alata – restrikcije ili ograničenja, o čemu će biti reči u narednim poglavljima.

Ukratko, to podrazumeva takav razvoj ličnosti da u svakom trenutku ograničavamo našu prirodu okrenutu isključivo telesnim potrebama i sebičnoj prirodi. U svakom aktu ograničenja čovek uzdiže svoju svest do sefire Bina i odatle dobija inteligenciju potrebnu za rešavanjem svake pojedinačne situacije. Da li se radi o poslovnom potezu, emotivnoj vezi, običnoj kupovini u tržišnom centru, potrebno je ne reagovati odmah i ishitreno, osvestiti taj trenutak, sačekati malo, i na taj način dozvoliti da stigne prava svest i odluka. Ova tehnika zahteva detaljno objašnjenje, jer predstavlja ključ u transformaciji ličnosti i duhovnom usponu.

HOHMA (MUDROST)

Hohma je čist kanal Svetla, bez ikakve želje za primanjem. Nijedan čovek nije bio na ovom nivou, nemoguće je biti u fizičkom telu, a ne želiti baš ništa. Međutim, moguće je povezati se sa Hohma i crpeti energiju iz nje. To je vrhovna mudrost koja se koristi u trenucima potpunog uništenja ega. Najčešće su to izuzetno teške situacije, kada nam treba velika a trenutna pomoć. Tada se čovek kratkotrajno povezuje sa Hohma i dobija toliku mudrost da jasno vidi budućnost i tačno zna šta treba da čini. Uglavnom su to situacije u kojima nas neko ili neki događaj jako povredi i kada se osećamo potpuno uništeni. U momentu povezivanja sa Hohma je ego razoren, a Duša sija i rešenje i mudrost nastupaju trenutno, jer je prisutna svest da je sve kako treba.

Dobro poređenje je kada se vratimo sa intenzivnog fizičkog treninga, iz teretane, na primer, kada celo telo i svaki mišić pate. Nemamo snage ni za šta, sve nas boli, ali se osećamo dobro, osećamo da smo uradili nešto za sebe i imamo svest da će takav trening doneti korist i dobrobit.

KETER (KRUNA)

Keter je seme naše svesti, osnovne sile koju čovek poseduje. To je najjači alat na svetu, kada sve ostalo propadne, ostaje nam svest. Na Drvetu Života, grane su dela ili radnje, stablo su emocije koje uslovljavaju te radnje, osnovni nivo od koga sve potiče je seme ili svest. Ona određuje realnost u kojoj živimo i to je Keter. Postoji i svest nedostataka, svest Malhuta, svest Satane, dok je svest Ketera svest Svetla, Boga i izobilja. To zavisi od nas, mi odlučujemo u svakom životnom trenutku šta hoćemo da budemo: Keter ili Malhut.

Da bismo završili proces stvaranja, korekciju Duše i spojili se ponovo s Bogom, potrebno je stalno savladavanje duhovnih nivoa koji nam isporučuju kao lekcije kroz razne životne situacije. Mi ih svakodnevno osećamo kao pritisak i izlazak iz zone komfora. Te lekcije potiču iz Ketera. On nas stalno gura ka savršenstvu, ka potpunom uništenju ega i transformaciji sebične prirode. Na kraju, svi ćemo postati savršena davalačka bića, izjednačićemo se sa Bogom, a uloga energije Ketera je usmeravanje ka tom cilju. Pitanje je koliko inkarnacija je potrebno, ali svaki čovek u sebi poseduje potencijal i neminovno će završiti korekciju Duše. Najviši nivo svesti je ostvarivanje takvog odnosa sa Bogom kada sve radimo u cilju davanja jer na taj način ispunjavamo krajnji plan stvaranja, potpuno poništenje želje za primanjem. To je i ključ sreće i ljubavi prema samom sebi.

Nastaviće se...

Autor nepoznat

**THOTH – SEDAM ZAKONA
ISTINE**

Postoji sedam Totovih Zakona Istine. Onaj ko zna ovih sedam hermetičkih zakona ili načela poseduje magični ključ pred čijim se dodirrom sva vrata otvaraju.

1. NAČELO MENTALIZMA

“Sve je svest, svemir je duhovan.”

Mentalizam je teorija da se sve pojave u fizičkom i duhovnom svetu mogu objasniti jedino pomoću kreativne svesti koja te pojave objašnjava. Sve pojave u Svemiru kreirane su pomoću misli i svesti. Ništa ne postoji u fizičkom svetu što ne podleže ovom načelu. Ceo Svemir kreiran je iz Božanske svesti. Materija je duh veće gustine. Duh je finija verzija materije. Sve je Energija. Svojim mislima možemo delovati u fizičkom svetu. Ukoliko to ne radimo ili ne verujemo u to, neko drugi to radi umesto nas.

2. NAČELO IDENTIČNOSTI

“Kako gore tako i dole, kako dole tako i gore.”

Ovo načelo znači da će se sve misli i sve slike koje imamo u svom svesnom i podsvesnom umu, kao ogledalo manifestovati u spoljnim okolnostima. Spoljni svijet je odraz u ogledalu našeg unutrašnjeg sveta. Ovo načelo važi i za dobre i za loše misli. Kako se penjemo po piramidi svesti, vreme potrebno za manifestaciju sve je kraće i kraće, kako se baza piramide smanjuje prema vrhu. Isto tako, posmatranjem pojava u Svemiru možemo predvideti ponašanje pojava u čoveku i obrnuto.

3. NAČELO VIBRACIJA

“Ništa ne miruje, sve se kreće i sve vibrira.”

Ovo načelo objašnjava raznolikost pojavnog sveta materije i duha. Od čistog duha na vrhu, prema najgušćoj materiji na dnu, postoji kontinuitet različitih stepena vibracije. Svaki atom i molekul vibrira određenim kretanjima, brzinama, vibracijama i frekvencijama. Kombinacija tih frekvencija određuje formu objekata, fizičkih i metafizičkih. Svaki atom je minijaturni svemir (“Kako gore tako i dole”) koji se kreće i vibrira. Na Putu duhovnosti težimo da te vibracije kreiramo iz vlastitog Višeg bića, umesto iz nižeg. Svaki od sedam koraka podiže nivo vibracija i kretanja.

4. NAČELO POLARNOSTI (dualnosti)

“Sve je dualnost, sve ima polove, sve ima par i sve ima suprotnost. Suprotnosti su identične u suštini, ali se razlikuju po stepenu.”

Uzmimo na primer toplotu i hladnoću. Energija je ista, samo je razlika u stepenu. Ako pogledamo na termometar, gde završava toplota i počinje hladnoća? Ista je stvar sa materijom i duhom. Ista Energija. Ako smrznemo vodu i ona postaje led (materija), ako je zagrejemo i ona postaje para (duh). Ista Energija, samo različitih stepena. Značaj ovog načela posebno se ogleda u razumevanju da je moguće transformisati i promeniti vibracije svega, od jedne krajnosti do druge. Tom transformacijom menja se i smer toka Energije. Jedna transformacija privlači Energiju, druga je odašilje.

To je prava alhemija, transformacija osnovnih utisaka, misli i emocija koje dobijamo na nižim nivoima u duhovno zlato i Energiju na višim nivoima. Mržnja može biti transformisana u ljubav, prazan bankovni račun u pun, fizičko telo u svetlosno... Sve što treba da napravimo je da sopstvenu svest polarizujemo na drugi, viši način. Biće koje je uslovljeno osećajima, polarizuje se u svesti. Ono koje je identifikovano sa umom, polarizuje se u duhovnosti. Biće koje se spojilo sa duhovnošću, polarizuje se u svesnosti o jedinstvu. Biće koje se osvestilo u jedinstvu, polarizuje se u Boga. Sve su različiti stepeni iste stvari.

5. NAČELO MUŠKO/ŽENSKOG PRINCIPA

“U svemu postoji muški i ženski princip. Taj princip se iskazuje na svim poljima.”

Ovo se načelo može shvatiti i kao načelo dualnosti u sebi. U fizičkom obliku, tela su muška ili ženska, ali je duša bespolna, odnosno poseduje i muška i ženska obeležja. Svako ima levu i desnu stranu mozga. Bog Otac i Majka Zemlja.

Ključno je za rad sa ovim načelom da se postigne ravnoteža i spajanje. Put spajanja ide dovođenjem u ravnotežu muških i ženskih principa u sebi, božanskih i zemaljskih aspekata. Balansiranje svoja tri uma, četiri tela i sedam čakri. Ravnoteža duše i ega. To se postiže nadvladavanjem “negativnog” ega i njegovo dovođenje u odnos ravnoteže sa dušom, gde se on brine za fizičko telo a ne za kompletan život. “Zver mora biti ukroćena i vuk preobražen u psa čuvara.”

6. NAČELO RITMA

“Sve teče, ka unutra i ka spolja, sve ima svoje plime i oseke, sve se podiže i spušta, mera pomaka ulevo je mera pomaka udesno. Ritam se kompenzuje.”

Ovo načelo se ne može izbeći niti se može zaustaviti, ali možemo postati nezavisni od njega. Umesto da on utiče na nas, mi ga možemo koristiti. U kombinaciji sa prethodnim načelima, polarizacijom možemo dovesti sebe u centar i neutralizovati sile koje bi nas gurnule u drugu krajnost. O tome govori Zakon broja Sedam.

Rad sa ovim načelom najbolje je objašnjen kao postizanje balansa, ravnoteže, “ravnodušnosti”, neutralnosti, bez obzira da li je neko “na dobitku ili gubitku” jer shvata načelo dualnosti. Da li smo na emocionalnom toboganu smrti ili smo u ravnoteži zavisi isključivo od stanja naše svesti tj. polarizaciji sopstvenog uma. Sva patnja proizlazi iz identifikacije sa nekim ili nečim ili iz druge percepcije, odnosno gledišta.

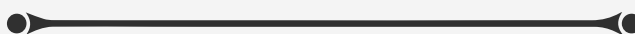
7. NAČELO UZROKA I POSLEDICE

“Svaki uzrok ima posledicu, svaka posledica ima uzrok. Sve se dešava u skladu sa načelima. Slučajnost je samo ono kad se ne može prepoznati uzrok. Postoje mnoga polja uzročno-posledične povezanosti, ali ništa ne može da izbegne ovo načelo.”

Umetnost rada sa ovim načelom je izdizanje iz uobičajenog polja uzroka i posledice. To se postiže uzdizanjem stanja svesti, iz svesti žrtve u svest gospodara. Iz Zakona Generalizma u Zakon Izuzetka. Prosečna bića su uglavnom posedice, ne uzroci. I zato su žrtve misli, raspoloženja, osećaja, želja, nižeg jastva i ostalih bezbrojnih uzroka. Majstori se uzdižu i na svakom novom nivou svesti sve su više uzrok a sve manje posledica.

Ključna stvar za početak je postati gospodar sopstvenog uma, pa zatim gospodar sopstvenih osećaja i želja i zaključno zagospodariti sopstvenim telom i akcijama. Misli, osećaji i delovanja treba da služe višim načelima višeg Ja, ne nižim. Kad se to postigne, duša više nema razloga da ostane u ovoj “školici”, osim kao pomoć braći i sestrama koji još uvek uče te lekcije. Budi uzrok, budi gospodar, budi kreator zajedno sa božanskim, i tada ćeš koristiti ovo načelo, umesto da se ono koristi tobom. Ako nisi gospodar, onda si žrtva.

Spoznajmo ovih sedam načela u stvarnom životu i živimo u skladu sa njima!

*U SUDNJI ČAS...
Kad predosetimo sudnji čas
Svi tražimo od Tvorca spas*

Dragoslav S. Tomović

ČUJ ČOVEČE

*Tvorac u tebi stanuje
A Ti bi da se s'Tobom rukuje*

...**ČUJ ČOVEČE**, autora Dragoslava S. Tomovića (raba Božijeg) je zbirka pesama ovog intrigantnog umetnika, plodnog i "neispisanog" pesnika...

...**ČUJ ČOVEČE** je jedna proklamovana pesnička opservacija, koja bi po njenom čitanju, trebalo da nas malo trgne i čiji je odgovor u zapitanosti samog sebe. Pri tom, pesnik Tomović ne kritikuje ljudstvo za činjenja i nepočinstva, on savetuje, svetuje i moli za dobrost i za ljubav. Ovo krajnje dobronamerno štivo sigurno će prijati budućim recipijentima i stoga ga od srca preporučujem za čitanje.

Izvodi iz recenzije Radinke Stojković, diplomiranog filologa

UDAH

Udah je energetski dogrobni spoj,
kad Život dobija neba broj.

Udah je krik kratke epizode,
dobijena uloga drugih da te rode.

Udah dobijen a nisi hteo,
dobio si Božje misije jedan deo.

Udah ćeš drugom neznanom predati,
da rođenjem nastavi istekle sati.

EMANACIJA

Emanacija je ustvari Vaskrsenje,
naše duše odlazak u neba htenje.

Vaskrsenje je naše duše nova misija,
da VEČNOST NEBA nad nama sija.

Vaskrsenje je naše novo rođenje,
i spremnost neba i energo providenje.

Emanacija je naše duše život novi,
gde će se završavati zemaljski snovi.

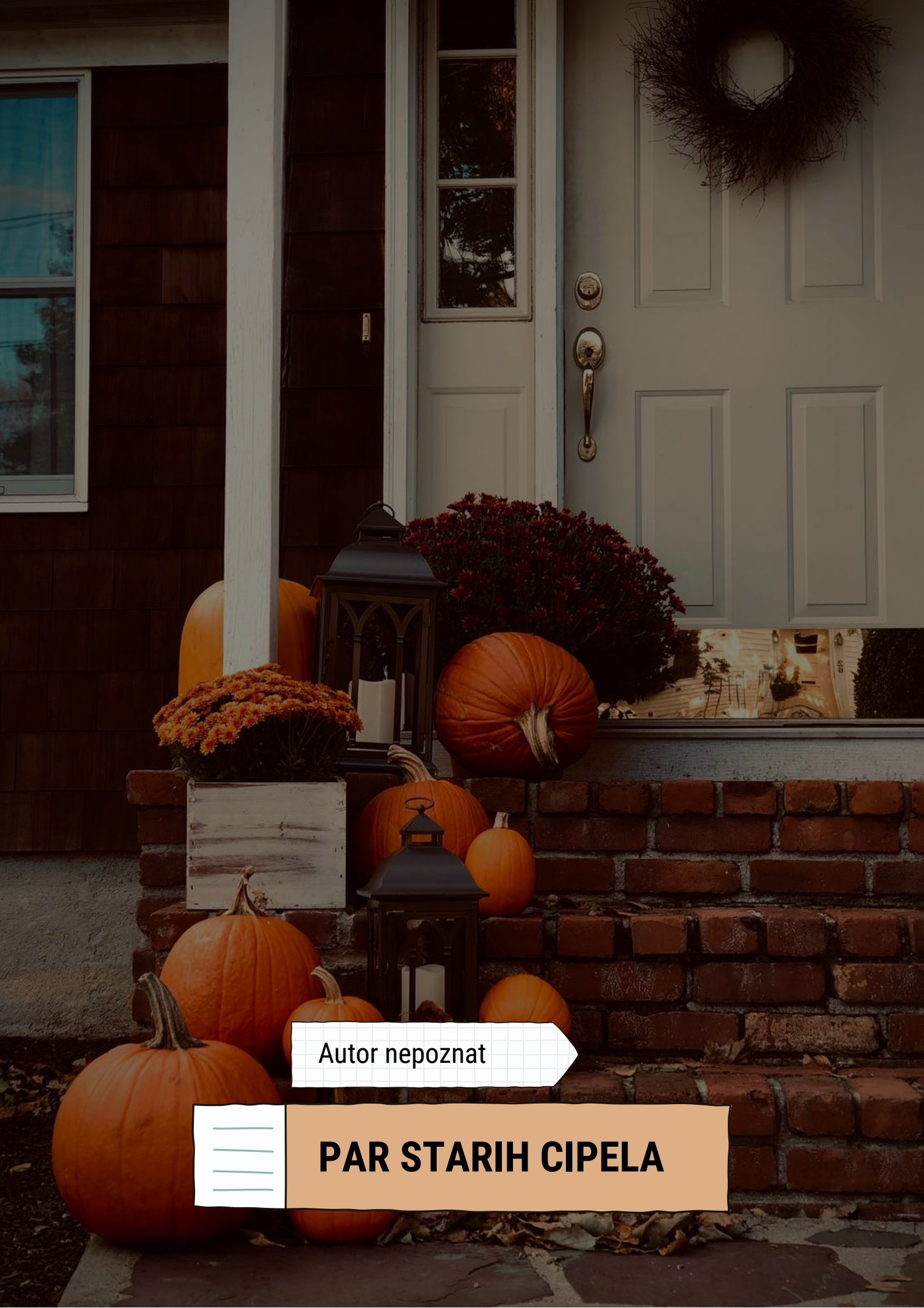
SVE

Sve nije požudno stanje hormona,
to je Božije delo, to su ON i ONA.

Sve je čarobna moć Bio-Vara,
kad se novi Život stvara.

Sve je na svetu najveća sreća,
tad se telo telu u transu obeća.

Sve je u punom sjaju zdravlje,
a telo žene stavlja pod uzglavlje

Autor nepoznat

PAR STARIH CIPELA

Mladi student na jednom univerzitetu je pošao u šetnju sa svojim profesorom. Dok su šetali i razgovarali ugledaše pored puta par starih cipela koje su, po svemu sudeći, pripadale siromašnom seljaku koji je u blizini radio u polju i koji je privodio kraju svoj posao.

Student reče profesoru: "Hajde da se našalimo sa seljakom: sakrićemo mu cipele, a zatim ćemo se skloniti iza grmlja i posmatrati njegove reakcije dok ih bude tražio."

Profesor mu odgovori: "Mladiću, nikada se nemoj šaliti na račun tuđe nevolje i bede. Budući da si bogat, možeš sebi da priuštiš mnogo veće zadovoljstvo od ovog siromaha. Stavi zlatni novčić u svaku njegovu cipelu, a tada ćemo se sakriti i posmatrati njegovu reakciju."

Student to i učini i obojica se skloniše iza nekog grma u blizini.

Seljak je završio svoj posao i ubrzo došao preko polja do mesta uz put gde je ostavio svoj kaput i cipele. Dok je oblačio kaput, gurnuo je nogu u jednu cipelu i otkrio da mu je nešto u cipeli. Prvo je pomislio da je kamenčić, ali ubrzo shvati da je to zlatni novčić. Sav u čudu pogleda u novčić, osvrnu se oko sebe, te poče posmatrati novčić neko vreme. Ponovo se osvrnuo na sve strane, ali nije video nikoga. Stavio je novčić u svoj džep, te nastavio obuvati drugu cipelu, ali njegovo iznenađenje je bilo još veće kada je i u njoj pronašao novčić.

Odjednom su ga savladale emocije. Bacio se na kolena, podigao glavu prema nebu i glasno počeo izgovarati molitvu u znak zahvalnosti. U njoj je govorio o svojoj bolesnoj i bespomoćnoj ženi i svojoj deci koja su bez hleba, a zahvaljujući nevidljivoj ruci koja mu je poslala novac, oni će biti spaseni.

Student je ostao duboko ganut, sa suzama u očima, a profesor ga upita: "Da li bi bio srećniji da si se našalio na onaj način koji si prvo pomislio sa ovim seljakom nego što si sada?"

Presrećan, mladić mu odgovori: "Naučili ste me lekciji koju nikada neću zaboraviti. Sada stvarno razumem ove reči koje pre nisam razumeo: **VIŠE JE BLAGOSLOVEN ONAJ KOJI DAJE, NEGO ONAJ KOJI PRIMA!**"

Dr vet.med. Vladimir Terzin

SVETLOST I TAMA

7.

Zamisli taj svet.
I uđi u njega.
Sigurno će ti se učiniti stran.
Pomislićeš: zar sam to ja?
Zar to postoji u meni?
Naići ćeš na kaos univerzuma.
Na veliki prasak.
Neki novi svet u kome se
sve kreće u nepoznatim pravcima.
I po nepoznatim zakonima.
Shvatićeš da ništa ne znaš.
Da sve mora da se uči od početka.
Od osnove postanka.

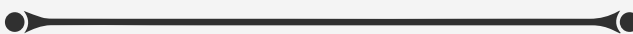
8.

Zamisli taj svet.
Prvi i osnovni zakon u njemu glasi:
Budi pripravan na svako iznenađenje.
Drugi zakon glasi:
Ništa ti ne sme biti čudno.
Naravno, tvoje nesviklo JA
Će se opirati takvom čudu.
Ali, ako želiš i imaš snage – uspećeš.
A svaki uspeh će biti nagrađen znanjem.

9.

Zamisli taj svet.
Prvi i osnovni zakon u njemu glasi:
Budi pripravan na svako iznenađenje.
Drugi zakon glasi:
Ništa ti ne sme biti čudno.
Naravno, tvoje nesviklo JA
Će se opirati takvom čudu.
Ali, ako želiš i imaš snage – uspećeš.
A svaki uspeh će biti nagrađen
znanjem.

Iz knjige pesama SVETLOST I TAMA

Voltaire

MOLITVA BOGU

Nisi nam dao srce da se mrzimo i ruke da se ubijamo;
učini da pomognemo jedni drugima da podnosimo teret
mučnog i prolaznog života.

Ne obraćam se zato više ljudima;
obraćam se Tebi, Bože svih bića, svih svetova i svih vremena:
ako je slabašnim stvorenjima, izgubljenim u beskraj,
i nevidljivim za ostale u svemiru, dopušteno da od
Tebe nešto zatraže, od Tebe koji si dao sve,
od tebe čije su odluke postojane i večne,
udostoji se da milostivo sudiš o greškama što pripadaju našoj prirodi;
neka te greške ne budu naša pokora.

Nisi nam dao srce da se mrzimo i ruke da se ubijamo;
učini da pomognemo jedni drugima da podnosimo
teret mučnog i prolaznog života;
neka neznatne razlike u odeći kojom pokrивamo naša slaba tela,
među svim našim nedostatnim jezicima, među svim našim smešnim običajima, među
svim našim nesavršenim zakonima,
među svim našim bezumnim shvatanjima,
među svim našim prilikama tako ujednačenim
u našim očima i tako jednakim pred Tobom;
neka sve te sitne nijanse po kojima se razlikuju atomi nazvani ljudima
ne budu povodi za mržnju i za progone;
neka oni koji pale voštanice usred bela dana da bi te slavili
podnose one kojima je dovoljna svetlost Tvog Sunca;
neka oni koji svoje haljine prekrivaju belom tkaninom da bi iskazali ljubav prema Tebi
ne preziru one koji kazuju to isto pod mantijom od crne vune;
neka bude svejedno obraća li Ti se neko rečima nekog starog
jezika ili na nekom novom narečju;
neka oni čija je odeća obojena crveno i ljubičasto,
koji vladaju na malom komadiću jedne male gomile blata na ovom svetu,
i koji poseduju nekoliko zaobljenih komadića izvesne kovine,
bez oholosti uživaju u onome što nazivaju veličinom i bogatstvom,
i neka ih ostali gledaju bez zavisti:
jer Ti znaš da u tim ispraznostima nema ničeg na čemu bi trebalo zavideti
i ničega zbog čega bi se trebalo dičiti.

Kad bi se svi ljudi mogli prisjetiti da su b r a ć a!
Neka zamrže tiraniju nad dušama kao što se gnušaju pljačke
koja silom otima plodove rada i mirne umešnosti!
Ako su nevolje rata neizbežne, ne mrzimo se, ne razdirimo se barem u miru,
i koristimo trenutak svog postojanja da blagoslovimo,
na hiljadu različitih jezika istovremeno, od Sijama do Kalifornije,
Tvoju dobrotu koja nam je darovala taj trenutak...

*(François Marie Arouet – Voltaire; Pariz, 21. novembar 1694 – Pariz, 30. maj 1778),
poznat pod književnim pseudonimom Volter (franc. Voltaire),[1] bio je francuski filozof,
književnik[2] i istoričar iz epohe prosvetiteljstva)*

Dragan Đurić

MAGIČNO SEME ZAJEDNICE

U jednom selu – seljani su se prozlili. Takvu dozu zlobe teško da su mogli da zamisle kod njih, jer su do pre samo par meseci svi živeli u ljubavi i slozi.

Zajednički su gradili puteve, obnavljali izvore, podigli crkvu, ogradili groblje...

Ništa nije bilo teško dok je sloga trajala.

A onda kao da je neko ugasio svetlo. Nestalo je ljubaznosti i poštovanja među njima.

Počeli su gordljivi pogledi. Laž i sujeta su ovladali. Jedni druge da ne vide.

U crkvu je išao retko ko, sveštenik je bio očajan. Pokušavao je da ih dozove pameti. Išao od kuće do kuće.

Pozivao ih je u crkvu, ništa nije vredelo.

Tvrđoglavili su se toliko da se činilo da je dobro zauvek izgubilo bitku.

Jedne nedelje u seosku crkvu dođe stranac, veoma elegantno obučen. Odsluša jutarnju službu. Bio je sam. Nakon službe, javi se svešteniku i požele da porazgovora sa njim.

- Oče, gde Vam je narod? Na današnjoj službi ga ne bi, a danas je nedelja...

- Istina je, video si i sam... Sve činim da ih vratim Bogu, ali ne ide. Neverovatno, do pre nekoliko meseci crkva je bila puna, činilo se da su sloga i solidarnost srednje slovo ovog naroda. Bilo je pravo uživanje biti sveštenik u ovom mestu...

- Šta se onda desilo...? Da li je bilo kakvog krupnijeg razloga koji je mogao da ih preobrati?

- Da, moguće je da je ovo uticalo: naime došlo je do otkupa zemlje. Nekolicina je dobila dobre novce za zemlju za koju nisu praktično ni znali gde im je. Niko te livade nije ni kosio. Bile su pune parazita, zvali su ih "metiljave livade". Neki nisu te parcele ni preveli na sebe od predaka koji su u međuvremenu preminuli. Neke deobe nisu sprovedene. Sudovi su imali pune ruke posla. Došlo je do zavade u porodicama, familijama, među susedima... Ljudi su postali zavidni, pakosni. Krenulo je nadmetanje u glupostima: te ko će veću kuću da napravi, te ko će bolji auto da kupi, ko će skuplju svadbu da sprovede... Ma sve je to nedostojno za priču. Nekoliko ljudi je platilo glavom tim i takvim glupostima.

- Da li je ta pomama završena?

- Uglavnom jeste, ima još druga polovina atara koja je sa druge strane autoputa, ali sada je na delu drugi deo te pohlepne priče. Veći deo tih ljudi ostao je bez novca. Ti ljudi su postali predmet podsmeha, a oni sami se teško mire sa ponovnim vraćanjem na staro. Stiglo ih je ono: "Da Bog da imao, pa nema...", to silaženje "s' konja na magarca" ne mogu da prebole. Sramotu od lakomisleno potrošenog novca teško preživljavaju.

- Pomno sam Vas saslušao dragi prijatelju. Vidim da Vam je stalo da pomognete žiteljima ovog mesta. Dok ste pričali rodila mi se ideja, koja bi možda mogla da pomogne ovim ljudima.
- Samo recite, nema toga što ne bih učinio da pomognem ovom mestu. Voleo bih više nego iko da se sloga i ljubav vrate među ove ljude.
- Oče, recite mi gde se ljudi još okupljaju osim u crkvi i kafanama?
- U Domu naše mesne zajednice. Može da stane oko 200 – 300 ljudi.
- Evo šta ćemo: pustite vest u narod da će u sledeći petak u ovom mestu gostovati neko od poznatih pevača ili glumaca. Koncert, predstava će početi u 20,00 časova i biće potpuno besplatna. Potrudite se da meštani ispune Dom. Ostalo prepustite meni.
- autoritativno reče stranac.

I bi šta bi. Sveštenik je uspeo da plakatiranjem i pozivima ispuni Dom mesne zajednice. Tajanstveni stranac je došao u 20,15.

Svojom elegancijom i gospodskim držanjem potpuno je odudarao od prisutnih. Ušavši u Dom mesne zajednice uputio se pravo prema bini. Uzeo je mikrofona i zagledao se u prepun Dom. Zavladao je tišina.

- Dragi prijatelji, imam za vas dve vesti jednu lošu i jednu dobru. Prvo ću vam reći lošu: večerašnji nastup je otkazan zbog bolesti pevačice koja je najavljena...
- Uaaa, uaaaa...?
- Znali smo da je prevara...!
- Čim je besplatno...! – Uzvikivali su razočarani seljani.

Nekolicina ustade i krete ka izlazu.

- Čekajte! Niste čuli dobru vest... – povika stranac.

Ljudi se okretoše ka njemu u iščekivanju da čuju dobru vest.

- Čuo sam da ste, dobrim delom, dobrovoljnim radom izgradili vodovod u vašem mestu. Na sličan način možete da izgradite i kanalizaciju. Ja sam predstavnik jednog donatorskog fonda iz Amerike. Dobili ste donaciju: besplatan iskop i cevi za glavni vod, kao i cevi za vaše sokake. Donacija obuhvata i uređaj za prečišćavanje vode u glavnoj sabirnici. Vaše je da iskopate kanale u sokacima što mislim da i nije neki veliki poduhvat pošto ste većinom na uzvišici. Organizujte se brzo, jer ako kanali ne budu za mesec dana iskopani – donacija ide u susedno mesto. Vidimo se za mesec dana. Vaš sveštenik ima moj broj telefona, bićemo u kontaktu.

Stranac to izgovori i krete ka izlazu.

Na putu do automobila sustiže ga sveštenik koji ga upita:

- Prijatelju, ti dade veliko obećanje. Kako ću sutra pred ove ljude...? Nemam ni Tvoj broj telefona...

- Ne brinite oče, biće sve dobro. Imam ja Vaš broj telefona, čujemo se i vidimo. - potapša ga po ramenu i sede u automobil.

Okupljeni ljudi u Domu su se sporo razilazili. Ubačena im je sjajna vest u glavu, sada su samo pričali o kanalizaciji. To je bila njihova muka i decenijski san, ali su znali da je to veoma skupa investicija. Sada im se ostvarenje tog sna pruža kao na dlanu. Sve ono što im se događalo u predhodnih nekoliko godina, davalo im je za pravo da je to moguće. Tada se pojavi i njihov predsednik mesne zajednice koji je, čuvši priču, odmah za sutradan zakazao Zbor građana da bi se dogovorili o radovima. Pozvaše i sveštenika.

U subotu ujutro zazvoni sveštenikov telefon. Pogleda u ekran – nije bilo identifikacije.

- Halo.

- Pomoz Bog, oče.

Sveštenik prepozna glas stranca koji je sinoć meštanima obećao kanalizaciju.

- Bog Ti pomogao prijatelju. Danas je Zbor građana, pitaće me meštani o donaciji, šta da im kažem...?

- Oče, slušajte me pažljivo: Nakon našeg prvog viđenja, ja sam se raspitao šta je najveći zajednički problem Vašeg mesta i saznao sam da je to kanalizacija. Ne postoji nikakav donatorski fond, to sam sve izmislio. Ali u Vaše meštane je sinoć ponovo ubačeno magično seme zajedništva. U njihovim srcima se razgorela želja za zajedničkim dobrom. Izborna godina je, a opštinske vlasti se uvek u to vreme dodvoravaju narodu, pa eto - imate sve elemente. Sada je sve na Vama. Ovim poduhvatom možete da povratite izgublenu slogu i ljubav Vaših meštana. Pozdravljam Vas.

Stranac prekide vezu, a sveštenik je zaleđen ostao sa telefonom u ruci. Pogledao je još jednom na ekran – nije bilo broja sa kojeg je zvato. Sveštenik brzo dođe sebi i oseti kako mu srce jako lupa. Misli su mu brzo strujale kroz glavu, sa velikim pitanjem: - ŠTA SADA...!?

Vruć krompir mu je bio u rukama. Sve može da bude i dobro – ako se kockice slože, ali mučila ga je misao da mora da laže. Iznad svega je mrzeo laž, a bez nje se sada, izgleda, nije moglo. I šta ako se kockice ne slože, pa pođe naopako.

U tom času naiđe predsednik mesne zajednice, inače njegov veliki prijatelj. Vide uznemirenog sveštenika, pa ga upita:

- Pomoz Bog oče, kakva te je muka stisla?

Sveštenik mu brzo izloži čitavu situaciju. Predsednik se, od iznenađenja, stropošta na stolicu, zamisli se, pa reče:

- Zovem iz ovih stopa potpredsednika opštine, da vidim ima li budžeta za ovakvu akciju...?

Pozva on potpredsednika opštine koji mu kratko saopšti da je opštinska kasa prazna i da ne računa na to.

Očaj je zavladao njima. Bili su na dohvat ruke da vrate atmosferu sloge i ljubavi u selo, pri tom i da urade kapitalno delo za sve njih. Sinoć je sve bilo tako blizu, a sada je sve tako daleko.

Ponovo zazvoni sveštenikov telefon. Ponovo onaj stranac.

- Oče približava se Zbor građana, šta ste smislili...?

- Jaooo nesrećo u šta si nas uvalio...!?! Nemamo rešenja...!

- Uvek možete da odustanete, proglasite me prevarantom, i – sve po starom. Sebe ste “oprali” bacivši anatemu na mene, ali ne zaboravite: niste iskoristili šansu. Ja vam predlažem da počnete sa radovima, a rešenje će već doći... Doviđenja, i - prekide se veza.

- JA00... KUGO...! – Zajauka pop. Bez obzira na sav gubitak sloge i ljubavi u selu on je ipak mirno živeo, a ovaj čovek mu unese nemir u dušu. Šta mu je trebalo da se upušta u sve ovo, mislio je...

Većao je sa predsednikom mesne zajednice i, na kraju, odlučiše da ipak ćute o svemu i puste radove da krenu.

Održa se Zbor građana. Dogovoriše se oko podele trasa za kopanje. Narod razdragan, atmosfera kao nikada. Jedino su pop i predsednik mesne zajednice ćutljivi i rezervisani.

Kopa se uveliko u selu, priča se po okolnim selima kako su dobili donaciju iz Amerike, vreme prolazi, ali cevi nikako da stignu.

Skoro da je kopanje bilo gotovo kada popu ponovo zazvoni telefon. Opet tajanstveni stranac.

- Pomoz Bog oče. Kako idu radovi...?

- Bog ti pomogao. Kako si nas uvalio u ovo zlo sada nas i vadi...! Nemamo rešenja, šta ćemo sada...?! Možemo da se selimo i ja i predsednik mesne zajednice... – usplahireno će sveštenik.

- A kakva je atmosfera u selu, među ljudima...? – Upita stranac.

- Ma atmosfera je nikada bolja, ali kada im saopštimo istinu, sve će pasti u vodu...

- Ne dajte se oče, molite se, Bog pomaže vredne ljude.

I - prekide vezu.

Molio se, siromah pop, ali rešenja niotkuda.

Iskopaše seljaci rečene im kanale. Zbor građana zakazan za subotu, a predsednik mesne zajednice i sveštenik u panici. Kuda sve nisu išli i tražili rešenja, pisali ambasadama, agencijama ali niko toliko novca nije imao. U pitanju je bio čitav milion evra – za njih nedostižna suma.

Naposletku, odlučiše da izađu pred narod sa istinom, pa kud puklo da puklo.

Poče Zbor građana, okupila se puna sala seljana koji su očekivali nastavak radova kako bi finalizovali čitavu akciju oko izgradnje kanalizacije. Prvi se za reč javi sveštenik, koji veoma razložno i bez prećutanog detalja ispriča čitavu situaciju.

Salom je zavlada muk. Osećali su se prevarenim. Razočarali su se jer ostaju bez kapitalnog projekta, a još će ih ismejavati susedna sela koja su do sada pucala od zavisti. Toliki žar i želja, nisu do tada viđeni, sada je sve uzalud...

Niko nije osuđivao ni popa, ni predsednika mesne zajednice, verovali su im u potpunosti. Tada se iz poslednjih redova javi jedan domaćin koji reče:

- Ljudi, mislio sam da ovu vest podelim sa vama na kraju Zbora ali situacija je takva da moram sada da kažem. Pojavio se investitor za drugu polovinu našeg atara, sa druge strane autoputa. Plaća odlično, za čitav taj potez nudi 10 miliona evra.

Odjedanput zavlada oduševljenje u sali Doma mesne zajednice, jer su mnogi od prisutnih imali parcele na tom potezu, ali ovaj domaćin nije završio, tražio je dalje reč:

- Drage komšije, dosta nas ima zemlju na tom potezu, pa predlažem da se odrekemo po 10% od vrednosti zemljišta kako bi smo završili ovu započetu akciju.

Oduševljenje se pojača, svi su razdragano dočekali ovaj predlog. Zajedničkoj sreći nije bilo kraja, a sveštenik i predsednik mesne zajednice se od sreće zagriše.

Oglasi se i sveštenikov telefon, stiže poruka.

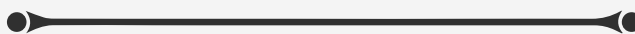
Otvorivši poruku on pročita: ŠTA SAM VAM REKAO... Poruka je bila sa neidentifikovanog broja. Sveštenik od sreće poljubi ekran telefona...

Tada se za reč javi predsednik mesne zajednice:

- Braćo, ja bih na sve ovo imao jednu molbu hajde da sve ovo obavimo u tišini. Da o načinu finansiranja ove akcije ne pričamo nikom. Neka to bude "tajanstveni donator iz Amerike".

I ovaj predlog je prihvaćen jednoglasno, aklamacijom.

To veče se nije vodio zapisnik, pa nema pisanog traga o ovom dogovoru, ali je ostala urađena kanalizacija, i – priča, za pamćenje.

IMPRESSUM

Izdavači:

Dragan Đurić i Branislav Božović,
Gavrila Principa 43, Beograd
Republika Srbija

Glavni i odgovorni urednik:

Dragan Đurić

WEB adresa:

<http://www.tajnizacin.com>

Dinamika:

Časopis TAJNI ZAČIN izlazi tromesečno

Tehnička priprema:

Bojana Damjanov i Nikola Damjanov

Lektura i korektura:

Branislav Božović

Izrada i održavanje WEB stranice:

Nikola Damjanov

Kontakt

E-mail adresa: tajnizacin@gmail.com

Tel: 063/276262

ISSN (Online): 2812-8184

